...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана

№ 284 (13601)
1971 оной декабриин 2, четверг

Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

«СССР-эй АГААРАЙ ФЛОДОЙ ҮДЭРЫЕ» ҺАЙНДЭРЛЭХЭ ТУХАЙ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтооно:

«СССР-эй Агаарай флодой үдэрые» жэл бүри августын гурбадахи воскресенидэ һайндэрлэдэг болохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль. 1971 оной ноябриин 30.

...ДЫНХИДЭЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭГДЭНЭ

...Н УРГАСА—БУЛТАНАЙ ХЭРЭГ

...н аймагай совхозуудай хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, ...ажахын мэргэжэлтэдэй абаһан социалис уялгануудһаа

...XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр ...гжоһон аймагаймнай хүдөө ажахын ...шэд юһэдэхи табан жэлэй түрүү... ажалай шэнэ амжалтануудаар тү...лай.

...н, туйлаһанаараа һанаагаа амарха... СССР Союзай 50 жэлэй ойе нэрэтэй ...угтахын, шэнэ табан жэлэй хоёрдо...араалагдаһан түсэбүүдээ үлүүлэн ...түлөө хүсэтэйгөөр тэмсэхэ гэжэ ... Энэ талаар Зэдын аймагай совхозуу...ришэдэй, колхознигуудай, хүдөө ажа...элтэдэй абаһан социалис уялганууд...жа, тэдэнэрэй уряал халуунаар дэм...хэ зуураа газар таряалангай талаар ...ис уялгануудые абанабди:

...о гектар бүриһөө дунда зэргээр 11 ...ра, тэрэ тоодо 12 центнер шэниисэ ...хабди. Бүхыдөө 370 мянган центнер ...жа, 32 мянган центнерынь гүрэндэ ...а гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 7 ...нер тушаагдаха юм. Үрэһэ хүрэнгэ ...жа, ниитын мал таряа талханай ...сэд хангагдаха байна.

...эн ургаса абахын тула 1972 оной ...1 болотор үрэһэ хүрэнгэеэ тарилгын ...гэхэ, бүхы үрэһэнэйнгөө 60 про...бэшыень 1-дэхи, 2-дохи классай ...олгохобди.

...ээлээр хангаха хэрэгтэ гол анхарал ...а байна. Бүхы сабшалангай гектар бүриһөө 11,5 центнер, уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө 15 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряажа абахабди. Бүхыдөө 27 мянган тонно үбһэн хуряагдаха, 60 мянган тонно силос дарагдаха байна. Мүн кукуруза һайнаар ургуулха, гектар бүриһөө 300 центнер куузику хуряажа абаха зорилготойбди. Хамтадаа 10 мянган тонно куузику хуряагдаха юм.

Витамин элбэгтэй ногооной гурил ехээр гаргадаг болохо, сенаж горитой дараха, бэлшээрээ һайжаруулха байнабди. Тиигэжэ бүхыдөө 3000 тонно сенаж дарагдаха, 1300 тонно ногооной гурил гаргагдаха, 500 тонно витамин элбэгтэй үбһэн бэлэдхэгдэхэ юм. Колхоз, совхозуудта ерэхэ жэл 2080 гектарта олон жэлдэ хэрэглэгдэхэ һайжаруулагдамал бэлшээритэй болохобди.

Ороохо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тула газараа һайнаар элдүүрилдэг болохо, таряалан, сабшаландаа минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ ехэ хэрэглэхэ, уһалагдадаг сабшалангаа һайса ашаглаха, шэнэ газар элдүүрилгэдэ оруулха хэмжээнүүд абтаха юм. Ерэхэ жэлдэ 1400 гектар сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаха, 1200 гектарта үтэг хэгдэхэ, уһалагдадаг сабшалан бүхыдөө үтэгжүүлэгдэхэ байна. Цагаан-Голой, Ёнхорой, Тохойн, Татарай, Тамчын, Жаргалантын уһалууриин системэнүүд шэнэдхэн заһабарилагдажа, 5300 гектар сабшалан ундалуулагдаха. Мүн 1890 гектар сабшалан шиигтүүлхэ уһалууриин шэнэ системэнүүд бүтээгдэхэ.

Колхоз, совхозууд таряанай, сабшалан дээрээ 75 мянган тонно шэбхэ гаргаха, 600 тонно аммиагтай уһа хэрэглэхэ гэжэ шиидээ. Үбэлдөө 650 мянган кубометр тошон халяагдаха.

1972 ондо 345 гектар шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ, таряалан болгогдохо, 11 мянган гектар паар, 12 мянган гектар намарай паар элдүүрилэгдэхэ юм. Уһалагдадаг бүхы сабшалангаа хоёр-гурба удаа ундалуулхабди.

Таряалангай һалхинһаа, уһанһаа муудалгатай тэмсэхэ гээшэ манай шухала зорилгонуудай нэгэн. Тиимэһээ ерэхэ жэлдэ 8,5 мянган гектарта һужаатуулан тарилга хэхэ севооборот баримталагдаха. Саашадаа газараа шаблаагүй плугаар хахалха, газарай хүрьһэ урбуулхагүй тусхай сеялкээр тарилга хэхэ байнабди. Таряалан һалхинһаа хамгаалха һужааг модо 100 гектарта таригдаха.

Техникэ заһабарилгада ехэ анхарал табигдаха байна. 1972 оной февралиин 23 хүрэтэр тракторнуудые, хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ машинануудые заһабарилжа дүүргэхэбди. Июлиин 1 хүрэтэр силос дараха, үбһэ хуряаха машинанууд, августын 1 болотор таряа хуряалгын техникэ бэлдэгдэхэ юм.

Механизаторнуудай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ зорилгоор трактористнуудай, комбайнернуудай һорилдоонуудые саашадаашье үнгэргэхэбди, механизаторнуудай һуралсал һайжаруулхабди.

Механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалаар 65 хүниие, СПТУ-да 105 механизаторые һургахабди, 140 механизаторнууд курсада һуража, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ байна.

Бидэнэр хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа бэелүүлхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохобди.

ЭДЭ СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД АЙМАГАЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН ДЭЭРЭ БАТАЛАГДАН АБТАА.

...репортаж

...ГОВО- ...УДАЙ ...АЛ ...ГШАТАЙ

БАРГАЖАНАЙ аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха ажалда оньһожоруулагдамал звенонууд ноябрь һарын 10-һаа захалжа гараа. Эндэ шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ табан трактор, 1 бульдозер табигданхай.

Тус колхозой механизаторнууд таряалан, сабшаландаа 4000 тонно наг шэбхэ гаргажа тарааба.

Механизаторнууд Максут Аглеев, Игорь Мужанов, Александр Раднаев, Михаил Дабаев, Дамба Мункоев, Александр Гармаев гэгшэд халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Колхозой үнинэй сууда гараһан кукурузашан Максут Аглеев 250 гектар кукурузын газар дээрэ наг шэбхэ ехээр тараахые оролдоно.

Минии даажа байһан отряд Хар ууһан, Баян-Гол нютагай таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргана. Байгша ондо 500-гаад гектар газарта наг шэбхэ тарааха зорилготойбди, — гээд, лугомелиоративна отрядые даагша, хорёод жэлдэ тракторна бригадираар ябажа байһан КПСС-эй гэшүүн Цыдып Цыремпилович Базаров манда хөөрэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үнинэй кукурузашан Максут Аглеев; Баян-Гол гэжэ газарта наг шэбхэ тараажа байхань харуулагдана; лугомелиоративна отрядые даагша, бригадир Цыдып Базаров.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

СССР-эй ГЕРБТЭЙ ТУГ МАРС ДЭЭРЭ

„Марс-2“ гэжэ совет автомат станци Марсые тойрон ниидэхэ хэмэл одоной замда орсонхой

1971 оной май19-дэ планетэнүүд хоорондын замда оруулагдаһан «Марс-2» гэжэ совет автомат станци 470 миллион шахуу километр зайе гаталан, Марсые тойрон ниидэхэ замбуулинай замда ноябриин 27-до ороо.

Замбуулинай энэ автомат станци Марс гэжэ планетэ тээшэ шэглэн, 192 үдэрэй турша соо ниидэжэ үргэлжэлһэн байна. Газар дэлхэй — Марс гэһэн замаар ниидэхэдээ, станци дээрэ тогтоогдоһон научна аппаратурын туһаламжаар планетэнүүд хоорондын замбуулинай дайдые шэнжэлээ. Ниидэлгын программатай зохилдуулан, июниин 17-до, ноябриин 20 ба 27-до станциин дабшаха зам залагдаһан байгаа. Һүүлшынь залалга Газар дээрэхи түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэнгүй, станциин автомат хэрэгсэлнүүдэй туһаламжаар бэелүүлэгдээ. Гэхэтэй хамта, станциин дабшалга хангаха түхеэрэлгэнүүд тэрэнэй зүг шэгые, Марс тээшэ ошохо замые тодорхойлһон байна. Тиигэһэнэй үндэһөөр абтаһан мэдээнүүд станци дээрэхи электронно-тоололгын машинада ороод, импульсын хэмжээн ба шэглэлые тоолон гаргаһан, залан дабшуулхын тула шухала командануудые үгэһэн байха юм.

Энэ станци маневр хэһэнэй һүүлээр, Марсын нюрууһаа 1380 километрэй зайда саашадаа дабшалгын замда ороо.

Советскэ Союзай гербын дүрэ зурагтай тугые Марсын нюруу дээрэ абаашаһан капсула энэ планетэдэ автомат станциин ойртохо үедэнь тусгаарлагдаа.

Ниидэлгын программын ёһоор, станциие хадуулга 23 час 19 минутада хэгдээд, һүүлээрнь тэрэнэй скоростнь бага боложо, Марсые тойрон ниидэхэ хэмэл одоной замда ороо. Ноябриин 28-да хэгдэһэн траекторно тодорхойлгын ёһоор, станциин ниидэхэ замай параметрнүүд иимэ байба:

— планетын нюрууһаа холодолгын саада захань апоцентртээ 25 мянган километр;

— планетын нюрууда ойротолгонь перицентртээ 1380 километр;

— Марсын экватор түшаа замайнь һөөлжэлгэн 48 градус 54 минута;

— тойрон ниидэхэ сагынь 18 час 00 минута болоно.

Телеметрическэ информациин мэдээнүүдэй ёһоор, «Марс-2» гэжэ автомат станциин түхеэрэлгэнүүд ба агрегадууд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ.

«Марс-3» гэжэ станци ниидэжэ үргэлжэлһөөр. Ноябриин 29-дэ Москвагай сагаар 21 часта энэ станци 472 миллион шахуу километртэ ниидэжэ, Дэлхэйһээ 138,3 миллион километрэй зайда ябаба.

«Марс-2», «Марс-3» гэжэ станцинуудай хүдэлмэри тухай саашанхи мэдээнүүд Советскэ Союзай газар дээрэһээ радиогоор сэхэ харилсаха зоноло тэдэнэй ябаха үедэнь, радиохолбооной ээлжээтэ сеанснуудай үеэр Газар дэлхэй тээшэ дамжуулагдаха.

Алас холын замбуулинай холбоо бэелүүлдэг центр «Марс-2», «Марс-3» гэжэ станцинуудай ниидэлгые залан хүтэлжэ үргэлжэлһөөр. Залан ябуулдаг, тоолон тодорхойлдог центртэ ороһон мэдээнүүд шэнжэлэгдэжэ байнхай.

Советскэ Союзай ба Болгариин Арадай Республикын партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшадай хани ёһоной уулзалга

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Тодоров гэгшэд Москва хото ноябриин 30-да хани ёһоор айлшалан ерэбэ.

НРБ-гэй ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн аэродром дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов гэгшэд болгар нүхэдые угтаба.

Угтагшадай дунда НРБ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд С. Гюров байгаа.

***

Советскэ Союзай ба Болгариин Арадай Республикын партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшад 1971 оной ноябриин 30-да хани ёһоор уулзаба. Уулзалгада хабаадаа:

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин;

Болгариин талаһаа — БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Тодоров.

Уулзалгада хабаадагшад КПСС-эй XXIV съездын ба БКП-гэй X съездын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ тухай бэе бэедээ мэдээсээ. Советскэ Союз Болгариин Арадай Республика хоёрой хоорондохи үргэн хэмжээтэй харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ ханангяар тэмдэглэгдээ. Партийна ба гүрэнэй хэрэгүүдэй талаар холбоон бүри эдэбхитэй ба аша үрэтэй болоно, совет ба болгар арадуудай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаан саг үргэлжэ бэхижэнэ.

Советскэ Союз Болгари хоёрой экономическа, научно-техническа холбоое бүри гүнзэгырүүлхэ шухала гэжэ хоёр тала онсо анхаралтайгаар һанамжалаа. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай социалис экономическа холбооной комплексно программа, хоёр ороной арадай ажахын түсэбүүдые зүбшэн зохёолго ба СССР НРБ хоёрой хоорондо баталагдаһан экономическа хэлсээнүүд энэ холбоое саашадань хүгжөөлгын таатай зохид үндэһэн болоно гэжэ хоёр тала тоолоно.

Экономическа харилсаа холбоое бэелүүлхэ хоёр гүрэнэй экономикын нягта холбоотойгоор хүгжэхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлдэг ажалаа социалис ёһоор эрхилэлгын үндэһэн дээрэ үйлэдбэриин хамжалга ба туд тудтаа мэргэжэлгые үргэдхэхэ талаар хүдэлмэреэ үргэлжүүлхэ тухайнь даабари өөһэдынгөө түсэблэлгын ба ажахын органуудта үгэжэ байха гэжэ совет ба болгар хүтэлбэрилэгшэд хэлсээ. Тиихэдээ совет-болгар харилсаа холбоое шанаржуулан гүнзэгырүүлгэ хоёр ороной ажалшадай байра байдалай хэмжээнэй дээшэлэлгэдэ, экономикын саашадаа хүгжэлгэдэ шухала удха шанартай байхаһаа гадна, бүхы социалис оронуудай нэгэдэлэй хэрэгтэ аша туһатай байха гэһэн һанамжые хоёр тала һайшаан дэмжээ.

Уулзалгада хабаадагшад уласхоорондын шухала асуудалнуудаар һаналаа зүбшэлдөө

Европын аюулгүйн асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ тодорхой алхамууд хэгдээ гэжэ хоёр тала ханангяар тэмдэглэхэ зуураа, Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар хүсэлэл оролдолгоёо гамнахагүй байһанаа элирхэйлээ. Аюулгүйн ба харилсаа холбооной асуудалаар бүхэевропын зүблөөндэ бэлэдхэлые эршэмтэйгээр ябуулха шухала гэжэ тэдэнэр һанамжална. Индохитадта ба Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон империалис ээрхэг түримхэй ябуулгануудай гуламтануудые, усадхалгада тэрэшэлэн Индостандахи шахардуу байдалые амгалан ёһоор гуримшуулгада эдэбхитэйгээр хабаадахаар бэлэн байһанаа хоёр тала мэдүүлээ.

Социалис оронуудай нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхээр, тэдэнэй хоорондо хани барисаа ба харилсаа холбоо хүгжөөхөөр, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй зэргэнүүдые нягтаруулхаар, демократи ба социализмын түлөө тэмсэлдэ бүхы империализмда эсэргүү хүсэнүүдые элсүүлхээр эрид шиидэнги байһанаа уулзалгада хабаадагшад элирхэйлээ. Совет ба Болгариин партийна, гүрэнэй ажал ябуулагшадай уулзалга хэлсэһэн бүхы асуудалнуудаараа хоёр талын нэгэн һаналтай байһые гэршэлээ. Уулзалганууд аха дүүгэй хани барисаанай ба үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрөө.

***

КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев ба КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша К. В. Русаков гэгшэд уулзалгада хабаадаа.

***

Нүхэд Т. Живков, С. Тодоров тэрэ үдэртөө эхэ ороноо бусаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша К. В. Русаков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов гэгшэд Болгариин хүтэлбэрилэгшэдые аэродром дээрэһээ үдэшэбэ.

Үдэшэгшэдэй дунда НРБ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд С. Гюров байгаа.

...ШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААДАДАГ ГҮРЭНҮҮДЭЙ ...ААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

...А. (ТАСС). Варшавска ...хабаададаг гүрэнүүдэй ...хэрэгүүдэй министр...блөөн ноябриин 30-да ...нээгдэбэ. Аюулгүйн ...а холбооной асууда...вропын зүблөө зарлалгые бэлэдхэлтэй холбоотой асуудалнуудые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэхэ байна.

Зүбөөнэй хүдэлмэридэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд: Болгариин Арадай Республикын — И. Башев, Венгриин Арадай Республикын — Я. Петер, Германиин Демократическа Республикын — О. Винцер, Польшын Арадай Республикын — С. Ендриховский, Румыниин Социалис Республикын — К. Мэнеску, Совет Социалис Республикануудай Союзай — А. А. Громыко, Чехословакиин Социалис Республикын — — Я. Марко хабаадана.

Зүблөөндэ тэрэшэлэн гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй орлогшонор, бүлэг советнигүүд ба экспертнүүд хабаадана.

...ЫН КОММУНИСТНУУДАЙ ...ШАЛХЫ ЗОРИЛГОНУУД

...О. (ТАСС). Канадын ...ноябриин 29-дэ дүүрэ...съездын делегадууд пар...нэдхэн хубилгагдаһан ...баталан абаһанайн...эр, «Партиин полити...мэдүүлгые» зүбшэжэ, ...Партиин программын ...бодолнуудта үндэһэлэн ...н эрхэ байдалда Ка...унистнуудай бэелүүл...ска зорилгонуудта ба ...ажал хүдэлмэринүүдтэ ...онсо анхарал хандуулна.

...до, империализмда ...демократическа ёһоной ...дгэтэй Союз байгуул...ороной зүүнэй үзэл ба... бүхы хүсэнүүдэй ажал ...хашээл оролдолгые нэ...рилго Канадын комму...съезд дээрээ табигдаһан ...надын социалис оро...н түрүүн Советскэ Со...үлһан али бүхы хол...харилсаа холбоое Канадын коммунистнууд дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ. «Партиин политика тухай мэдүүлгэ» соо Канадын коммунистнууд Канадын бэеэ даанхай гадаадын политика ябуулхын түлөө тэмсэлые тон һаяынгаа программа болгон дурадхаа. Энэ программын ёһоор, Канадые НАТО ба НОРАД гэжэ сэрэгэй бүлэглэлнүүдһээ гаргахын, Канадые ядерна буу зэбсэгһээ сүлөөтэй зоно гэжэ соносхохын, США-гай Индохитадта ябуулжа байгаа ээрхэг түримхэй политикаһаа Канадые амяарлахын түлөө тэмсэхэ болоно.

Ороной дотоодын ажабайдалай, мүн гадаадын асуудалнуудаар Канадын компартиин XXI съезд хэдэн резолюцинуудые баталан абаа.

Партиин Центральна Комитедэй бүридэлые ба бусад хүтэлбэрилхы органуудые съезд шэнээр һунгаһан байна. Канадын компартиин Генеральна секретаряар Уильям Каштан дахинаа һунгагдаа.

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИ НЭЭГДЭБЭ

МОСКВА. (ТАСС). Залуу хүнэй болбосоролтой, СССР дотор хуули хазагайруулгые үсадхалгатай холбоотой асуудалнуудта зорюулагдаһан научна конференци СССР-эй Наукануудай академиин гүрэн ба хуули ёһо шэнжэлдэг институтда ноябриин 30-да нээгдээ. Тэрэнэй хүдэлмэридэ эрдэмтэд, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй ба РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын, СССР-эй юстицын министерствын ба бусад түбэй албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд хабаадана.

ЕВРОПЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ УЛАСХООРОНДЫН ЗАЛУУШУУЛАЙ КОНФЕРЕНЦИДЭ ХАБААДАГШАДТА

ФЛОРЕНЦИ.

Хүндэтэ ханинар!

Европын оронуудай залуушуулай түлөөлэгшэдые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб. Зүришэлдөөтэ үе сагһаа шахардуу шанга байдалай һуларалгын ба харилсаа холбооной хүгжэлгын шэнэ шатада Европо орожо байна гэжэ найдаха үндэһэнэй бии болоһон, энэ түби дээрэ һайн тээшээ хубилалтануудай хэгдэжэ байһан харюусалгатай сагта танай конференци суглараа. Энэ һайшаалта хубилалтануудай үрэ дүнгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ аюулгүйн ба харилсаа холбооной асуудалаар болохо Европын зүблөөн нилээд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Энэ зүблөөе зарлалгые олон гүрэнүүдэй правительстванууд, тэрэшэлэн эгээн үргэн ниитын хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд халуунаар дэмжэнэ.

Ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байхын ба адли тэгшэ эрхын үндэһэн дээрэ харилсаа холбоо байгуулха хэрэгые Советскэ Союз сэхэ шууд дэмжэдэг. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталагдаһан эб найрамдалай программа дотор мүнөөнэй уласхоорондын харилсаанай шухала асуудалнуудые шиидхэхэ замууд тушаа тодорхой дурадхалнууд хараалагданхай. Энэ программа дотор Европодо эб найрамдалые бэхижүүлхэ асуудалда шухала анхарал хандуулагданхай.

Европодо аюулгүй байдал хангаха найдамтай, үрэ ехэтэй үндэһэ байгуулхын, али али талада аша туһатай экономическа, научна ба соёл культурын харилсаа холбоо хүгжөөлгын түлөө тэмсэлдэ олоництэ нилээд ехэ хубитые оруулна. Энэ хэрэгтэ залуушуулай онсо эдэбхи гаргажа байһан ушар ойлгосотой.

Эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүйн түлөө, демократи ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ залуушуулай халуун хүсэлэл оролдолгоёо, эрмэлзэлээ зорюулха байһандань найдалаа элирхэйлхыем зүбшөөгыт.

Танай конференцидэ амжалта хүсэнэб.

Н. ПОДГОРНЫЙ,
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ.

Партийна организаци ба социалис мүрысөөн

ШЭНЭ ЭРИЛТЭТЭЙ ЗОХИЛДУУЛАН...

КПСС-эй ЦК-гай абаһан «Социалис мүрысөө саашадань улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» тогтоолтой танилсаад байхадаа, али олон бододо абтаха, хэһэн бүтээһэн хэрэгүүдээ дахин-дахин хаража үзэхэ, тэрэнһээ уламжалан ямар нэгэн тобшолол хэхэ ушар заатагүй гарадаг гээшэ. Буркоопсоюзай мэдэлэй худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай коллективүүдэй дунда энэ талаар мүн лэ ехэ хөөрэлдөөн болоо, болоһооршье зандаа.

Үнэхөөрөө, социалис мүрысөөндэ саг үргэлжын анхарал хандуулжа, тэрэниие һайнаар эмхидхэжэ, зүбөөр хүтэлбэрилжэ байдаг газарта ажал хэрэг урагшатай, үрэ дүнтэй байдаг гэжэ мэдээжэ. Жэшээнь, манай системын эмхи зургаануудай дундаһаа Кабанскын аймагай эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй мэдэлэй худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүдэлмэри онсо шалгардаг юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, Кабанскын райпогой правлени, партийна организаци болон профсоюзай местком социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ, тэрэнэй аша туһатай байхын тула алибаа хэмжээнүүдые ходо абажа байдаг шуу.

Коллективүүдэй дунда горитой хүдэлмэри ябуулһанай эсэстэ магазин, столово бүхэндэ социалис уялгануудые абхуулһан, өөһэд хоорондонь мүрысүүлһэн байна. Тэдэнэй мүрысөөнэй гурим зохёогдонхой, хүн бүхэн тэрэнэй эрилтэтэй танилсанхай. Гуримай ёһоор болоходо, мүрысөөнэй дүн гурба һара соо нэгэ дахин согсологдодог. Худалдаа наймаанай газарнуудай дундаһаа нэгэдэхи, хоёр хоёрдохи ба гурбадахи, тиихэдэ столовонуудай дундаһаа нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлһэн коллективүүд дамжуулгын улаан вымпелээр, мүнгэн бэлэгээр шагнагдадаг байна.

Гадна худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэл мэргэжэлээрээ хоорондоо мүрысэдэг гуримтай. Мүрысөөндэ илажа гараһан наймаалагша, повар, кондитер гү, али товаровед бүхэндэ тусхай нэрэ зэргэ олгогдодог байна. Эрхимлэһэн хүндэ иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохыень райпогой правлени, партбюро ба местком КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой үмэнэ зууршалга хэдэг юм. Партиин райкомой бюро ба аймгүйсэдком хамтынгаа шиидхэбэреэр хэндэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоһоноо аймагай газетээр дамжуулан соносходог байна.

Хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула зохихо байдал хангаха гээшэ шухала зүйл болоно. Тиимэһээ райпогой хүдэлмэрилэгшэд магазинуудта эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые таһалгаряагүй абаашажа байха хэмжээ абанхай. Тэрэнэй ёһоор магазин бүхэндэ һара соо 6—8 дахин шэнэ бараа асардаг болонхой. Иимэ хангалга түйлаһан райпо гү, али аймпотребсоюз республика соомнай даб дээрэ үгы бшуу. Шэнэ юумэнүүдые таһалдуулангүй асаржал байхада, эд бараан гүйсэтэй, олзо оросотой байгаагүйдөө аргагүй.

Кадрнуудые бэлдэхэ, һургаха хэрэг манай Буркоопсоюзай системэдэ хүсэд шиидхэбэреэ олоодүй асуудал мүн. Гэбэшье кабанскынхид энэ хэрэг амжалтатайгаар шиидхэжэ байдаг гэжэ тэмдэглэлтэй. Зарим аймагуудта наймаалагшадые ямар-нэгэн һуралсалда эльгэхэдээ, заатагүй магазиниинь хаалгаха, ээлжээтэ амаралтыень хаһаха гэхэ мэтын таарахагүй ушар гаргадаг байха юм. Харин тиихэдэ Кабанскын райпо, тэрэнэй кадрнуудай таһаг кадрнуудые бэлдэхэ түсэб үлүүлэн дүүргээд лэ байдаг. Тиихэдээ энэнь үйлэдбэриин хэрэгтэ ямаршье хохидол үзүүлдэггүй. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо арбан наймаалагшадые тусхай курсада һургаха уялгатай байһан һаа, харин 26 хүнэй мэргэжэл дээшэлүүлжэ шадаа. Мүнөө 15 хүн һуража байна. Гадна Улаан-Үдын коопучилищида, кооптехникумдэ 24 хүн һуралсажа ябана.

Мүнөө үеын наймаалагша хадаа алишье талаараа болбосоронги, эрдэм мэдэрэл, мэргэжэл шадабари ехэтэй хүн байха ёһотой ха юм. Тиимэһээ райпогой правлени болбол худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсахада анхаралаа тусхайтаар хандуулжа байдагынь эндэ харагдана. Мүнөө үедэ Новосибирскын кооперативна худалдаа наймаанай институдта Кабанскын аймагһаа юһэн хүн заочноор һуража байна бшуу. Хэрбээ райпогой правлениин, партийна организациин энэ талаар оролдоогүй хада иимэ юумэнэй бүтэхэнь бэрхэтэй һэн хаш.

Хүн зониие эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалгые саашадань улам һайжаруулха зорилгоор Буркоопсоюзай НОТ-ой лаборатори ажалай эмхидхэлэй хэмжээе сэгнэхэ шэнэ бальна гурим зохёогоо юм. Тэрэ шэнэ гурим туршажа үзэхыень Кабанскын райподо дурадхаа һэмди. Тиигэжэ тус райпогой хүтэлбэрилэгшэд худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөнэй дүн гаргахадаа, манай лабораториин зохёоһон гуримые 1972 оноһоо эхилжэ хэрэглэхэ гэжэ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ оробо.

Энэ гурим бодотоор нэбтэрүүлхын тулада захиргаанай аппарадай ажалай эмхидхэл нарижуулан һайжаруулха, хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэхэ гэхэ мэтын шухала асуудалнуудта анхаралаа онсо хандуулжа, хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууды бэелүүлжэ байна. Наймаанай шэнэ, түрүү арга дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, материально-техническэ үндэһэ һуурияа бэхижүүлхэ, автотранспорт үрэ ехэтэйгээр ашаглаха гэхэшэлэн хадаа түрүүшын ээлжээндэ бэелүүлхэ хэрэгүүдынь болоно.

Кабанскын райпогой правлениин, партийна организациин ба профсоюзай месткомой социалис мүрысөөнэй эмхидхэлгые, тэрэниие улам нарижуулха хэрэгые саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ байдаг ажал ябуулгадань һайн үрэ дүн харуулна. Аймагай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ райпогой мэдэлэй предприятинууд ходо түрүү һуурида ябадаг. Үнгэрһэн юһэ һарын туршада эд бараанай эрьесын түсэб 104 процент дүүргээ һэн. Түсэбһөө үлүүлэн 350 мянган түхэригэй наймаан хэгдээ. Тиихэдэ кооперацидаа шэнэ гэшүүдые абаха, пай суглуулха, олзо оруулха түсэбүүд мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдээ.

Тиигэжэ гурбадахи кварталай дүн согсолходо, Кабанскын райпо аймаг соогоо нэгэдэхи һуурида гаража, КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна. Элирхэйлэн хэлэхэдэ, Кабанскын аймаг промышленна предприятинуудаар олон, түмэр замай болон бусад транспорт ехэтэй, томо барилганууд эндэ бодхогдожо байдаг һэн тулада эндэ манай элдэб системэдэ мэдэлтэй худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинууд мүн лэ олон шуу.. Тиимэһээ тэдэниие илажа гараха гээшэ Кабанскын райпогой хүдэлмэрилэгшэдтэ амараар тушаагдаһан хэрэг бэшэ гэжэ хэлэхэ шухала.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй гурбан кварталай туршада райпо соогоо илажа гараһан Береговая тосхоной 9-дэхи магазинай (даагшань В. Шушкина), Тресково тосхоной столово, (даагшань Н. К. Горбатых) коллективүүд дамжуулгын улаан вымпелдэ хүртөө һэн.

Кабанскын райпогой правлениин, партийна организациин ба месткомой мүрысөө эмхидхэлгэ хүтэлбэрилдэг һайшаалтай дүй дүршэл Буркоопсоюзай системын худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой бүхы предприятинуудай хүдэлмэридэ нэбтэрүүлхэ зорилго табигдана.

Б. ДОРЖИЕВ,
Буркоопсоюзай НОТ-ой лабораториин начальник.

ДААБАРИҺАА ГАДУУР—10 МЯНГАН КУБОМЕТР

Байгалай леспромхозой хүдэлмэришэдтэй мүрысэдэг Итанцын леспромхозой модошод шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Ойдо ажалладаг хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эндэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. Хүдэлмэришэд модо бэлэдхэлэй элдэб мэргэжэл шудална. Тиимэһээ бэе бэеэ һэлгэн хүдэлхөөр хододоо бэлэн байдаг. Энээн дээрэһээ оньһон техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдажа, хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Леспромхоз энэ жэлдэ 122 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа ноябриин 25-да дүүргээ. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 10 мянган кубометр модон ерэхэ жэлэй түсэбөөр бэлэдхэгдэхэнь.

В. Шившов, В. М. Шутов, В. Я. Батурин гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригадын модошод мүнөө 1972 оной түсэбөөр хүдэлжэ байнад.

Н. ТЮРНЕВ.

ШЭНЭ БАЙРАДА ТҮБХИНЭБ

Үргэн Хүнтэйн нюрган дээрэ түбхинэһэн фермэ, отарануудай мал хабар, намарай үедэ таряанай узуур дээрэ бэлшээгдэжэ, яһала тамир тэнхээгээ абадаг, һү һаалиньшье доошоо ородоггүй юм. Эдэ бүгэдые зүбөөр ойлгоһон Баргажан, Хурамхаанай аймагуудай ажахынууд һүүлэй үедэ Баруун, Зүүн Хүнтэйдэ шэнэ байрануудые барижа, ниитынгээ һүрэг малые гол газарһаа нүүлгэжэ байнхай. Ушарынь хэлэхэдэ, жэл бүхэндэ Баргажан голой үерлэхэдэ эрьеэрнь байрлаһан малай байранууд уһанда абтадаг, намар, үбэлдөө тэрэ хото, хорёо шиигтэй байжа малшадта хэсүүтэйхэн байдал тохёолдуулдаг бэлэй.

Эдэ бүгэдые хараадаа абаһан Баргажанай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд малайнгаа байра байдалые саг соонь заһабарилха, шэнээр бариха хэрэгтэ эртэ намарһаа хойшо һаналаа табиһан юм.

Мүнөө Баруун Хүнтэй дээрэ ажахын залуу малай байха гурбан ехэ байра шэнээр баригдажа, ашаглалгада үгтэбэ. Тэдэнэй хоёр байрыень Баргажанай леспромхозой, модо урадхуулдаг Байгалай конторын дархашуул һарын туршада барижа үгөө.

— Шефтээ абаһан колхоздоо малай байра бариха зорилго урдаа табиһан тула 18 барилгашадһаа бүридэһэн бригада XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхоздо эльгээтээ һэмди. Инженер-барилгашан мэргэжэлтэй, коммунист П. Ф. Ивановто энэ ажал ударидахыень даалгагдаһан байгаа,— гэжэ леспромхозой парткомой секретарь К. Е. Заварухин хөөрэнэ.

Нээрээшье харюусалгатай ажал бэе дээрээ даажа абаһан нүхэр Ивановой дархашуул 200 толгой малай багтаамжатай байра һарын туршада барижа дүүргэһэн байха юм. Тиихэдэ эдэнэр тус байраяа өөһэдынгөө бэлэдхэһэн модоор барижа үгөө. Мүн леспромхозой дархашуулай жэшээгээр модо урадхуулдаг Байгалай конторын хүдэлмэришэд тус ажахыда баһал 200 толгой малай байха байра өөрынгөө барилгын модоор барижа үгэһэн байна. Мүнөө эдэ байрануудынь XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой отделени болохо Хилгана нютагай шэмэг болонхой, холоһоо харагдадаг юм.

Ажахын хүтэлбэри
үбэлэй үедэ шэнэ бай
гүрэндэ тушаагдаха зал
байлгажа, шахан та
зорилготой, Эдэ үдэрнүү
хашаа баригдажа дүүр
на. Һаяар тус байран
мал нүүлгэгдэжэ,
таргалуулагдажа эхилхэ
шэлэн колхозой һү
гөөдэ фермын мал
байрада оруулагдажа
лэгдэбэ.

Игэжэ XXII партийна
нэрэмжэтэ колхозой мал
малаа зохид һайн бай
түбхинүүлжэ, үбэлэй һа
һү, мяхаяа элбэгжүүлхэ
хамаг хүсэ шадалаа
оронхой.

Б. ЦЫРЕМПИ

Анна Андреевна Струкова, Анна Михайловна Балыбардина Улаан-Үдын шубуунай фабрикада хүдэлдэг юм. Тэдэнэр тахяагай дальбараануудые дэгжээнэ. Арба һарын дүн гаргахада, тэдэнэр 76000 тахяагай дальбараа томо болгоһон байгаа. Шубуушад ноябрь һарынгаа түсэбые мүн лэ үлүүлбэ. Түрүү бэрхэ шубуушадай амжалта юунһээ дулдыданаб гэхэдэ, тэдэ зоотехническэ ёһо гурим зүбөөр баримталхаһаа гадна, тэжээлэйнь рацион һайнаар табидаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): **А. М. Балыбардина, А. А. Струкова.**

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

КАРАГАНДЫН металлургическа комбинадай Социалис Ажалай Герой Алтынбек Дарибаевай хүтэлбэрилдэг конверторщигүүдэй бригада орон доторoo алдар сууда гараһан «Запорожсталиин» булад хайлуулагша Егор Проскуринай нэгэдэхи мартенэй пеэшэнэй коллективые сентябрь һарада социалис мүрысөөндэ уряа. Тиихэдэнь Украинын шахтернууд Казахстанай металлургнуудай уряае халуунаар хүлеэн абаһан байгаа. Мүнөө эдэ хоёр коллективүүд эршэмтэйгээр мүрысэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: УССР-эй габьяата металлург Егор Проскурин (баруун гарһаа) Владимир Борзуновһоо халаанаа тушаан абажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХОНИШОДОЙ ҺУРАЛСА

Сурхайтын турбазада түрүү дүй дүршэлэй һургуули эмхидхэгдэбэ. Эндэ Сэлэнгын аймагай хонишод хорин үдэрэй туршада һуралсаха юм.

Тэдэнэй дунда «Аймагай эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн малшад мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байнхай. Түрүү хонишод Цыбикжит Чагдуровна Мансорунова («Эрдэм» колхоз), Бутыд Лубсанимаевна Батуева, Дашидаба Цыбикжапович Дагбаев (Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз), Константин Николаевич Григорьев (Химнын совхоз), Нимбу Цыбикжапович Цындуев, Владимир Игнатьевич Шодоров (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз) болон бусад һуралсана. Эдэнэр 156 часай программаар һурана.

«КПСС-эй XXIV
шиидхэбэринүүд ба
саашанхи зорилгонууд»
элидхэлые хүдөө ажахы
лениин начальник П. И.
һонирхолтойгоор уншаба
Мункоев, И. М. Файбусо
Дамбаева гэгшэд элид
уншаа. Партиин райком
тарь С. Д. Ринчинов х
урда Уласхоорондын бай
лекци уншажа үгөө.

Хонишод түрүү дүй
халан абаха тухай ехэхэ
дөө эмхидхэхэ юм.
һүүлдэ хонишодой мэдэсые
гажа үзөөд, мал ажалай
хоёрдохи классай мастер
үнэмшэлгэнүүд барюулагд

Г. САБЖА

ХОЁР ОНДОО БАЙДАЛТАЙ

Дабаа Аман. Эндэ үнинэй хонишон Батажаб Гомбоевич Батуевай даадаг хонишодой отара байрланхай юм.

Бидэнэй эндэ хүрэжэ ерэхэдэ үдэшын 5 час боложо байба. Ахалагша хонишон өөрынгөө һамган Долгортой, мүн Гомбо хүбүүнтэйгээ хамта уужам хашаа соо жэрысэ табигдаһан хобоо, хобтонуудта таряанай зүйл эюулжэ байба. Тиигээдшье холо бэшэхэнэ бэлшэжэ байһан хонидоо аалихан захадаһаар асаржа, хашаа руугаа оруулба. Хонидынь хобоо, хобтонуудайнгаа захаар түрисэлдэн, талхаяа хомхойгоор эдинэ.

— Байрамнай зундаа үерэй уһанда абтажа, нилээд муудаа. Намар үбэлжөөндөө зөөжэ ерэхэһээ хойшо хашаа хорёогоо заһабарилаабди, — гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Харахадамнай эндэхи хонидой байра һайнаар дулаалагданхай, шэнэдхэгдэн заһабарилагданхай байгаа һэн. Хонишод дал соохи шабар сэбэрлэжэ, һалхитуулан хатааһан, үертэ унаһан хашаагаа бодхоожо һэргээһэн юм.

— Зундаа бидэ хонидтоо хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл хуряажа абаа һэмди. Тиихэдэ 200 гаран центнер зелёнко сабшагдажа һүрилэгдөө. Мүнөө бии байгаа 450 центнер үбһэнэймнай 150 центнерынь газаагаа зөөжэ асарагданхай. Үлдэгшыень һаяын үдэрнүүдтэ асархабди,— гээд Батажаб Гомбоевич хэлэнэ.

Тус отарын хонишод һайн шанартай үбһөө хурьгадайнгаа гарахада эдюулхээр амяарлан сомонхой. Хонидынь хүсэ тамираар яһала һайнууд.

Ахалагша хонишоной мэдүүлһэнэй ёһоор, түл абалгань февраль һараһаа эхилхэ юм. Мүнөө Батуевтан хүһамаг, хаалтануудаа заһабарилжа, түл абалгадаа бэлдэжэ байнха
жэлдэ эндэхи хонишод зуу
нин бүриһөө 90 хурьга түл
хараална.

Эндэһээ тээ саанахана
һан С. Ж. Цымбыловэй отар
жэ ерэбэбди. Байрань зун
уһанда абтаһан юм. Тээд
хашаа хорёогоо шэнэдхэн
рилаашьегүй, тэрэл занда
жорхёо. Тиихэдэ хурьгада
рын зарим сонхо шэлгүй,
харагдана.

— Байраяа мүнөө хүрэт
заһабарилжа дулаалаагүйб
жэ асуухадамнай ахалаг
шон С. Ж. Цымбылов:

— Шэл, хёос, палаах
Юугээр бүтүүлжэ, бүглэхэ
— гэжэ ама алдаба.

Эндэ хонишоноор гурбан
дэлнэ. Үбэлжэлгэдөө анхар
тойгоор хандуулжа, байра
заһабарилжа, дулаалха яһа
тайшье һаа, «намһаа саа
ранһаа наагуур» гээд лэ һ
гэмшэлтэй.

Иигээд лэ үбэлжэлгэдөө
эхилхэлди даа. Хүнүүднай
сүлөөтэй,— гэжэ нүхэр Ц
дурата дурагүйгөөр мэдүүл

Шэмэрүүн хүйтэнэй үшө
гадаагүйдэ үбэлжэлгэдөө
хүдэлмэри саг соонь ябуул
түрүүшын янгинама хүйтэн
шаржа, түл абалгынгаа үе
тулгардахал байха. Энээн
эндэхид мэдэнэ гээшэ ха гү
мүнөөнһөө энээн тухайдаа
табяагүй һаа, усадхагдааг
гаа үбэлдөө заһахань бэрх
хо.

В. БАША

Зэдын аймагай «Мир» колхоз.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮД ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

ДЭЛХЭЙН КОММУНИС ХҮДЭЛӨӨНЭ

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезд хадаа дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалай эб нэгэдэлэй улам бэхижэжэ байһаниие шэнээр тодорхойлоо. Манай партиин съезд дээрэ 102 партиин делегаци байлсаа. Тэрэнэй 79-ниинь коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудһаа, 4-ниинь зүүнэй социалис партинуудһаа, 9-ниинь революционно-демократическа болон национально-демократическа партинуудһаа болон эмхинүүдһээ ерэһэн юм.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нягтарал бэхижүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй XXIV съезд горитойхон үүргэ дүүргээ. Съездые амаршалһан аха дүү партиин түлөөлэгшэд манай Коммунис партиин, Совет гүрэнэй бүхэдэлхэйн революционно хүгжэлтэдэ дүүргэдэг үүргэ тон үндэрөөр сэгнээд, манай гадаадын болон дотоодын политикые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ. Энэ ушар хадаа дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ интернационализмын гол ёһоной мандажа байһаниие харуулна.

Мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ коммунис болон хүдэлмэришэнэй 88 парти хүдэлжэ байна. Тэдээндэ бүхы дээрээ табин гаран миллион коммунистнар тоологдоно.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөн хадаа нэгэн хамта марксистско-ленинскэ генеральна хараа шугам баримталан, нэгэдэлээ бэхижүүлдэг. Энэ хараа шугамынь коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй 1957—60, 1969 онуудта үнгэрһэн зүблөөнүүд дээрэ баталан абтаһан юм. Тэрэниие богонихоноор нэрлээ хада эб найрамдал, демократиин, национальна бэеэ дааһан байдал болон социализмын түлөө тэмсэл болоно.

Энэ генеральна хараа шугамые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ гурбан ехэ революционно хүсые Коммунис хүдэлөөн элсүүлдэг. Дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй тон шанга гол хүсэниинь хадаа дэлхэйн социалис байгуулалта болоно. Хоёрдохинь, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин, нэн түрүүн хүгжэнги капиталис оронуудай, революционно хүдэлөөн, гурбадахинь, национально-сүлөөрэлгын революционно тэмсэл болоно. Эдэ хүсэнүүдэй ябуулдаг революционно тэмсэлэй амжалта имагтал марксистско-ленинскэ партиин ударидалгаһаа буримүһэн дулдыдадаг. Тиимэһээ Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ударидахы үүргэнь дэлхэйн революционно хүгжэлтын гол жама ёһониинь мүн.

Социалис нэгэдэлэй оронуудта 14 коммунис болон хүдэлмэришэнэй парти ударидахы үүргэ дүүргэжэ байдаг. Тэдэнэй зэргэдэ дүшэ гаран миллион коммунистнар тоологдоно.

Дэлхэйн социалис байгуулалтын коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай урда социализм, коммунизм байгуулха гол национальна болон интернациональна зорилго табигдана.

«...Уласхоорондын революцида гол нүлөө түһаяа ажахынгаа политикаар үзүүлнэбди...» — гэжэ Ленин багша заабарилдаг һэн.

Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ябуулдаг зүб политикын ашаар, тэдэнэй ударидалга доро социалис ороной ажалшад угаа ехэ амжалтануудые туйлаа. Тэдэнэр дэлхэйн газарай 25,9 хубиие эзэлнэ. Эндэнь дэлхэйн хүн зоной 34,4 процентнь ажаһуудаг. Социалис оронууд мүнөө үедэ дэлхэйн промышленна продукциин 39 процентыень, ганса Советскэ Союз 20 процентыень үйлэдбэрилэн гаргадаг. 1966 онһоо 1970 он хүр[illegible] СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай национальна олзо доходынь 1,4 дахин, промышленна үйлэдбэринь 1,5 дахин, хүдөө ажахынь продукци 1,2 дахин ехэ болоо. Арад зоной ажабайдал түргөөр һайжарна.

Дэлхэйн социалис байгуулалта хадаа хүн түрэлтэнэй социальна хүгжэлтые үзэгдөөгүйгөөр түргэдхөө. Социализмын арюун һайхан үльгэр жэшээ бүхы оронуудай ажалшадые урмашуулан, империализмда эсэргүү тэмсэлдэ уряална. «Социализмын дэлхэйн байгуулалта болбол империализмда эсэргүү тэмсэлэй шиидхэхы хүсэн гээшэ» гэһэн тобшолол 1969 оной коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Зүблөө хээ һэн. Энэ тобшололые бүхы ажабайдал, үйлэ хэрэгүүд гэршэлнэ.

Советскэ Союзай Коммунис парти — тон үнинэй, эгээл дүршэлтэй, марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ, тэрэниие зүбөөр саашань хүгжөөдэг парти мүн. Социалис оронуудай, мүн бүхэдэлхэйн марксистско-ленинскэ партинууд манай партиин дүй дүршэлые шэнжэлэн, өөһэдынгөө ажал ябуулгада хэрэглэдэг. Социалис гүрэнүүдэй коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудтай харилсаа холбоогоо улам хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ гэһэн заабари КПСС-эй Центральна Комитедтэ партиин XXIV съезд үгөө. Энэ заабари хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Һүүлэй хоёр һара соо Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин, Болгариин Коммунис, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис, Германиин нэгэдэмэл социалис, Вьетнамай ажалшадай, Кубын коммунис партинуудай, Югославиин коммунистнуудай союзай ударидагшадтай КПСС-эй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад хэлсээ үнгэргөө. Эдэ хэлсээнүүд социалис оронуудай партинуудай адли хараа бодолтой политическэ нэгэ хараа шугам ябуулжа байһаниие дахин гэршэлээд, тэдэнэй нэгэдэл бүри бэхижүүлээ.

Социалис оронуудай ударидахы хүсэн болохо коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинууд марксизм-ленинизмын социализм байгуулха гэһэн ниитэ хуули ёһо баримталан, хүдэлмэреэ ябуулна. Үзэл бодолой талаар гараһан бага сага илгаануудые хэлсээ хэжэ ойлголсодог заншалтай. Гансал Хитадай компартиин ударидахы бүлэг марксизм-ленинизмдэ урбажа, ревизионизмын, национализмын замда оронги. Марксис партинуудай дотоодын харилсаанай заншал эбдэжэ, коммунизмда, Советскэ Союзда эсэргүү политика арбаад жэлдэ ябуулжа байна. Энэнь социалис нэгэдэлдэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ нилээд хохидол ушаруулна.

Нэгэн адли гол зорилготой, нэгэ адли үзэл сурталтай социалис оронуудта ударидахы үүргэ дүүргэжэ байһан Коммунис партинуудай нэгэдэл марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури дээрэ бүри батажаха ёһотой.

Хүгжэнги капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангиин, ажалша олониитын империализмда эсэргүү тэмсэлые ударидажа байгаа коммунис партинууд дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй үшөө нэгэ ехэ бүлэгынь болоно. Эдэ оронуудта 27 парти, дүрбэ миллион шахуу коммунистнар бии юм. Хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл бэхижүүлгэ, бэшэ ажалшадтай нягта барисаа байгуулга, тэдэнэй ангиин тэмсэл, эб найрамдалай, демократиин, социализмын түлөө тэмсэл ударидалга эдэ партинуудай гол зорилгонь болоно.

Капиталис оронуудтахи коммунистнууд угаа хүшэр хүндэ оршон байдалда ажаллана. Испани, Португали, Греци шэнги фашис оронуудта эдэнэр нюусаар ажал хэдэг. США-гай 50 штадуудай 38-дань коммунис партиин ажал ябуулга хорюултай юм. ФРГ-дэ коммунис партиин хорюул мүнөөшье болотор табигдаагүй. Тиимэһээ шэнэ — Германиин Коммунис парти байгуулагдаа. Засаг барижа байгаа хархис буржуази бүхы хэблэл, гэр байра эзэмдээд, коммунис партиин ажал хэрэгтэ һаад хэдэг, тэдэниие мүрдэдэг, фашис хулигануудые добтолго хэхынь тухирдаг. США-да боложо байгаа Анджела Дэвисэй хэрэгшье иимээр лэ ормоглогдоо.

Капитализмын оронуудта коммунист байха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Тиигэбэшье коммунизмын үзэл суртал, социализмын оронуудай үльгэр жэшээ арадуудай, илангаяа залуу үетэнэй зүрхэ сэдьхэл ехээр татана. Коммунис партинуудай гэшүүд жэлһээ жэл бүри олошорно. Залуу хүдэлмэришэд, интеллигенци, бэшэшье ажалшад олоороо коммунис партида һүүлэй үедэ ородог болоо. Коммунис партинууд бултадаа шахуу залуушуулай эмхинүүдтэй. Жэшээлхэдэ, Италиин коммунис залуушуулай федераци 300 мянган гэшүүдтэй юм.

Капиталис оронуудай коммунис партинууд хадаа өөһэдынгөө эмхидхэлэй, үзэл бодолой талаар бэхижэнги болонхой, мүн буржуазна демократиин эрхэ шадамараар хэрэглэн, хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалша олониитын дунда, орон доторoo бата бэхи байдалтай, тон ехэ хүндэтэй болонги. Тиимэһээ парламентын һунгалтын болоходо олонхи орондо коммунистнуудай түлөө бүхы һунгагшадай 20—25 процентнь дуугаа үгэдэг.
азна парламентые, бэшэ
жуазна демократиин арга
жые коммунистнар
эрхэ хамгаалхын, ажабай
жаруулхын, буржуазна
тельствын политика хуб
түлөө хэрэглэдэг. Бару
баримталдаг социалис
адли коммунистнууд ре
тэмсэлээ хизаарладаггүй.
эсэсэйнгээ зорилго тээш
лис революци, пролетарна
татура тээшэ хүдэлмэри
гиин, ажалшадай тэмсэл
даг. Энэ зорилго бэелүү
коммунис партинууд
революциин политическэ
бэлдэжэ байдаг. Тэрээн
тэлбэрилхы үүргэ хүдэл
анги дүүргэдэг. «Импери
эсэргүү тэмсэлэй хүтэ
хүсэн хадаа хүдэлмэри
болоно. Хүн зоной ажал
лэгүүдынь тэрэниие то
сэеэ элсүүлнэ», — гэжэ
партиин XXIV съездын
соо тэмдэглэгдэнэ.

Хүдэлмэришэн ангиин
ционно тэмсэл улам
байна. Һүүлэй хэдэн
забастовкодо хабаадагш
жэлдээ 50—60 миллион
ороногүй. Олонхинь по
эрилтэ табиһан забастов
хабаадана. Энэ коммуни
нуудай хэһэн хүдэлмэри
үрэ гээшэ.

Нилээд олон коммунис
нууд национально-сү
хүдэлөөтэй түбинүүдтэ
да, Африкада, Латин А

«БУРЯАД ХЭБЛЭЛЭЙ» 50 ЖЭЛ

МИНИИ БАГША—„БУРЯАД ҮНЭН“

I.

Манай үдэр бүхэндэ уншадаг «Буряад үнэн» газетэмнай таби наһа наһалба.

Энэмнай үндэр наһан гээшэ гү? Али залуу гүүлэхээр байна гү? Хүнэй наһантай жэшээлээд үзэдүран хүрэнэ.

Арбан дүрбэтэй, арбан табатай хүүгэдтөө бидэнэр гүрэндөө, гэрсэгындээ һүрхэйшье туһа үзүүлдэг бэшэбди. Сэхыень хэлэхэ болоо haa, нэгэ зариман һэшхэлээ—һэлэгэн соогоо хаажархёод, хори гараhaa эсэгэ эжы хоёройнгоо ээм нюрэһээнь буудаггүй бэшэ аал! Хүнэй таби наһан гээшэ гушан-гушан табан жэлэй турша соо ажалай ашанайнь дүн гэжэ хэлэмээр. Энэ хугасаа соо хэн хэды шэнээн юумэ хэжэ, зохёожо, үрдихэб, тэрэнь бүхы үе наһанайнь дүн болохо ха юм.

«Буряад үнэн» болбол нарай, таби наһатай, гүлмэр залуу гүүлэжэ ябаагүй. Нэгэ дугеар номерһоо абаад мүнөө хүрэтэр, арбан гурба мянга зургаан зуу шахуу номерноо олоной гарта барюулагдаһан номернуудта —номер бүхэндөө — бүхы хүсэеэ харуулжа байна. Хүсэн гэжэ хэлэхэ болоо haa, энэмнай ганса хүнэй хүсэн бэшэ бшуу. Номер бүхэндөө «Үнэн» өөрынгөө редакциин коллективэй хамтаруулһан хүсэн бэшые гаргажа байхаhaa гадна, олониитын һайн һайхан сэдьхэлһээ гарһан, олоной дүй дүршэлһөө, ургаржа гараһан мэдээнүүдые хуудаһануудтаа хододоо гаргадаг.

Имэһээ газетын оройдоо нэгэхэн номертоо гаргадаг юумэнииӊ ганса хүнэй үе наһандаа хэжэ ябаһан юумэнтэй адли байжа болохо.

II.

Ихэдээ газетэмнай үндэр наһатай болоо гү, али үшөө залуу зандаа гү? Энэнь уншагша бүхэндэ мэдээжэ ааб даа.

Бүхы дэлхэй дээрэ буряад хэлэтэн 350 гараад мянган хүн болонобди. Нэгэ зариман энэ тоое дан үсөөн гэжэ эндүүрэн hанахаhaa гадна, ямаршье газарта ябахадаа, хэнэйшье урда буряадууд, бидэнэр бага яһатамди гэхэеэ эшэдэггүй. Иигэжэ ябахань багадаад, буряад хэлэеэ мартаһанһаа боложо, үндэһэн хэлэмнай үгытэй даа, удаанашье болонгүй энэ хэлэмнай үгы болохонь гэдэг ушарнууд гарадаг.

Гурбан жэлэй урда тээ Буряадай уран зохёолшод Баргажан аймаг ошожо, литературна уулзалгануудые хээ һэмди. Гаарга гэжэ нютагта манда иимэ асуудал тудаа бэлэй:

— Буряад хэлэмнай үшөө хэды соо ябаха гээшэб?

Би иигэжэ харюу үгэһэнөө һананаб:

— Үзэг бэшэгтэй болоһон хэлэн мүнхэ юм.

Манай хэлые мүнхэ гэжэ тоолохоор. Юуб гэхэдэ, үзэг бэшэгтэ ороһон амиды хэлэн амидыгаараа хэтын хэтэдэ үлэхэ гээшэ. Жэшээнь, эртэ урда сагай египет яһатанай хэлые шулуун хүшөө дээрэ һиилэгдэһэн дурасхаалай тэмдэг бэшэгээр франциин эрдэмтэн Шампальон тайлбарилан гараһан байна бшуу. Һүүлээрнь папирус дээрэ бэшэгдэһэн олохон документнүүд олдоһон байна. Таба—зургаан мянган жэлэй урда тээ ябаган египтянуудай хэлые эрдэмтэд һайн мэдэдэг болохоһоо гадна, тэрэ хэлэнэй грамматикые өөрын онсо илгаануудые студентнэртэ, залуу эрдэмтэдтэ тайлбарилан ойлгуулһан байна бшуу. Манай буряад хэлэн дээрэ ганса «Үнэн» гарадаг бэшэ. Олохон аймагуудта газетэнүүд хоёр хэлэн дээрэ гарадаг. Мүн «Буряадай залуушуул» гэжэ газетэ уншагшадые һонирхуулжа байдаг. Тиихэдэ «Байгал» журнал жэлдээ зургаа дахин буряад уран зохёолшодой шэнэ шэнэ зохёолнуудые хэблэжэ гаргана. Гадна Буряадай номой хэблэл жэл бүри буряад хэлэн дээрэ олохон номуудые, үхибүүдэй үзэдэг учебнигүүдые хэблэн гаргадаг гээшэ. Имэһээл буряад хэлэмнай мүнхэ гэдэг гээшэмнай зүб ха юм. Совет арадуудай хэлэнүүд хэнэй, юунэй ашаар мүнхэ болооб? Агуу Ленинэй байгуулһан коммунис партиин ашаар гэжэ хэлэхэ байнаб.

III.

1934—1938 онуудта би локомотив-вагон заһабарилдаг заводто ажаллаһан хүм. Тэрэнэй урдахана Дээдэ-Үдын Постышевой нэрэмжэтэ ФЗУ-е дүүргэһэн байгааб. Тус һургуулида һуража ябахадамни, Сократ Степанович Шалтыков буряад хэлэ маанарта заагша һэн.

Хэшээл бүхэндөө багшамнай «Буряад үнэндэ» гараһан элдэбын мэдээнүүдые шабинартаа шангаар уншуулжа байгша һэн.

— Үндэһэн хэлэеэ мартажа болохогүй, — гэжэ тэрэ ходо хэлэгшэ бэлэй.

— Таанар буряад арадаймнай түрүүшын хүдэлмэришэн ангиин отряд болохоёо ябанат. Тиимэһээ таанар өөһэдынгөө буряад хэлэ хэнһээшье дутахагүйгөөр мэдэхэ ёһотойт. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэн анги гээшэмнай бүхы арадые голгойлон хүтэлжэ ябаха уялгатай бшуу. Иимэ һэн хойноо, хүтэлүүлжэ ябаһан зонтойгоо бэе бэеэ ойлголсохо шухала.

Иигээд «Буряад үнэн» газетэ минии түрүүшын багшамни болоһон гээшэ. Тэрээнһээ хойшо «Буряад үнэнные» ходо уншадаг болоһон хүнби.

Сократ Степановичай һүүлээр намда үшөө хоёр хүн үндэһэн хэлэндээ бүри дуратай болохыемни туһалһан байна. Тэдэниие нэрлэнгүй гаража болохогүй.

Юундэ «бүри дуратай» гэнэбши гэхэдэ, би болбол арбан гурбан наһатайдаа Байгал далайн баруун зүгһөө абаяа дахажа город ерээ һэм. Литературна буряад хэлэ һайса мэдэхэ аргашьегүй ябаа хаб. Эгээл тэрэ үедэ багшанарни «Буряад үнэниие» намда барюулжа үгөөгүй һаань, үндэһэн хэлээ мартажархиһан, буряад дээрээ тал мүл сохидог хүн болохо байгааб.

1934 онһоо би ЛВРЗ-гэй паровозо-механическа цехэй станогуудые заһадаг слесареэр хүдэлөөб. Кружогойнгоо хэшээлнүүдтэ Ц. Доной «Үбгэн Жэбжээниие» бидэнэр ээлжээгээр, шангаар уншадаг байгаабди. «Үнэндэ» гараһан Хоца Намсараевай, Аполлон Шадаевай, Дамба Дашинимаевай, Жамьян Балданжабоной зохёолнуудые ехэ һонирхон уншагша һэмди.

— Уран зохёол бэшэжэ һурахын тула уһан буряадаар ном уншажа шадаха ёһотой бшуу.

Ц. Доной энэ заабарине би мүнөөшье болотор мартадаггүйб. Тэрэ үедэ би 16 дэбтэр шүлэгүүдые буряад хэлэн дээрэ бэшэһэн хүм. Айжа, эшэжэ байгаад багшынгаа гарта тэрэ дэбтэрнүүдээ барюулаа бэлэйб. Һара шахуу болоһон хойно, 1936 ондо Москва командировкоор ошожо ерэһэн Ц. Дон тэрэ дэбтэрнүүдыемни бусаахатайгаа сасуу, иигэжэ хэлээ юм:

— Эдэ олон шүлэгүүдые буряад хэлэн дээрээ бэшэһэншни муу бэшэ. Шүлэгүүд боложо шадагдаашьегүй haa, энэ бэшэһэншни шамда аргагүй ехэ туһа болохо. Буряад хэлээ шудалаад лэ ябыш. Байза, эндэшни ород хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн нэгэ рассказ байна. Энээниешни би гэмгүй юумэ болоо гэжэ һанаха байнаб. Буряад хэлэн дээрэ прозоор бэшэжэ туршаа һаашни ямар байхаб?..

Багшынгаа энэ асуудалдань харюу үгэжэ үрдеэгүй үлэшэһэн хүм. Хайрата Ц. Дон багшамнай уданшьегүй бидэнэрэй нюдэнһөө далда орошоһон юм.

Гушаад онуудһаа абаад мүнөө хүрэтэр буряад хэлэн дээрээ би болбол «Үнэн» газетэһээ гадуур, үшөө нэгэ багшатай хүм. Энэмни минии хойто эжы болоһон Бэшүүрэй аймагай Алташа гэжэ нютагай Сэдэбэй Дэжэдмаа гээшэ. Хонгёо хоолойтой, аман зохёолдо ехэ дуратай эжыһээ буряад хэлээ шудалха хэрэгтэ ехэхэн туһа абажа ябадагби.

Үндэһэн хэлээ шудалха гэжэ байдаг юм гү? — гээд нэгэ зариман ёгтолон асуужа болохо. Иигэжэ ёгтолдог хүниие өөрынгөө хэлэнэй баялигые шудалангүй мэдэжэ ябахыень юрөөхэ байнаб. Би болбол хэдышье ажалдаа дарагдаһаншье haa, үндэһэн хэлэн дээрэмни ямар һонирхолтой юумэнүүд гаража байдаг бэ гэжэ һонирхожо, уншажа ябадагби.

IV.

«Буряад үнэн» гансашье намайе буряад хэлэндэ һургаһан бэшэ бшуу. Юуб гэхэдэ, «Буряад үнэн» газетэмнай арад зонтойгоо таһаршагүй холбоотой байхаhaa гадна, өөрынгөө хуудаһанууд дээрэ буряад хэлэнэйнгээ баялигые үдэр бүхэндэ харуулжа шададаг, саашадаашье харуулхые оролдодог гээшэ.

«Буряад — ород словарь» зохёогшо, манай республика дотор мэдээжэ болоһон эрдэмтэн К. М. Черемисов буряад хэлэн тухай олоной урда, иигэжэ ходо дабтажа ябадаг:

— Буряад хэлэн гээшэ бүгэдэ дэлхэйн хамагай баян хэлэнүүдэй нэгэниинь юм!

Энэ хэлээшэнь даншье нэмэрлүүлһэн бэшэ аабза. Потанинай үгэтэй таараад байна бшуу:

— Бүхы дэлхэй дээрэхи хоёр агууехэ фольклорой нэгэниинь — буряадуудай «Гэсэр» болоно бшуу.

«Үнэн» газетэмнай буряад хэлэнэйнгээ баялигые миин һайрхан харуулдаг бэшэ. Агууехэ коммунис партиингаа уряа лозунгнуудые, манай бүхы ажабайдалай үндэһэн һуури болохо КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнуудые, агууехэ Ленинэй зохёолнуудые буряадшалан гаргажа байдагынь олондо мэдээжэ болонхой ааб даа.

Үдэр бүхэнэй оршуулгын ажал! Энэмнай заха зайшье гэжэ үгы, ямаршье хэмжээгээр хэмжүүлхэгүй, аргагүй харюусалгатай, нэгэ заримандаа хүнэй жэхыдэһэ хүргэхэ бэрхэшээлтэй ажал бэшэ аа гү? Иимэ ажалые «Буряад үнэн» газетэмнай табин жэлэй турша соо даажа ябанал.

Һайнта даа, үнэнэйхид. Иимэ ехэ, иимэ харюусалгатай, аргагүй ехэ ажал хэжэ ябаһандатнай баясанаб.

Һайнши даа, «Буряад үнэн», эсэшэгүй багшамни!

50 жэлэйшни ойн баяртай дашарамдуулан үнэн зүрхэнһөө иигэжэ хэлэхэ дурамни хүрэнэ..

Африкан БАЛЬБУРОВ,
уран зохёолшо.

Түүхын агуу тулалдаанда түрэл Москвагаа хамгаалагшад

ГАБЬЯА ЕХЭТЭНЭЙ НЭГЭН

Набтаршаг бэетэй энэ хүниие ...нэй танихаб даа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эгээл ехэ тулалдаанай болоһонһоо хойшо аяар гушан жэл үнгэрбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, дайшалхы энэ командир тухайда хэдэн үгэ хэлэлтэй хаш. Залуу хүбүүн Африкан Башинов ...тиин Яруунын райкомой секретаряар хүдэлжэ байһанаа 1941 оной февраль һарада партиин Центральна Комитедэй дэргэдэхи Ленинскэ курсада һурахаар эльгэдээ һэн.

1941 оной июниин 22. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн эхилбэ.

Энээнһээ хойшо долоо хоноод ...айхада, Ленинскэ курсада һурагшад сэрэгэй албанда татагдажа, нүхэр Башинов Воронежско областьдо байгуулагдажа эхилһэн ...рин сэрэгэй дивизиин 83-дахи полкын комиссараар томилогдожо ...эбэ. Эндэ ерээд полкын командиртай яажа уулзаһан тухайдаа Африкан Владимирович ехэ һонирхолтойгоор хөөрэдэг юм.

Жэбжэгэр сэбэр бэетэй, дунда ...гын наһатанай тоодо орожо ...һан ялагар, салагар хубсаһатай, сэрэгэй дээдэ һургуулиин эрдэмтэй командир В. Г. Коваленко гэгшэдэ ...ээд, сэрэгэй гуримаар элидхэжэ байбаб. Хүлһөөм толгойдом хүрэтэр ехэл гайхангяар хараба.

Командирай гайхаһаниншье зүйтэй байжа болоо. Юуб гэхэдэ, политрук комиссар нэрэ солотой хүн аад лэ, солдадай хубсаһатай: брезент бүһэтэй, хиирзэ сабхитай тулюуршаг түхэлтэй байжа болоо һэн хаб. Иигэжэ танилсаад, В. Г. Коваленко гэгшэтэй хоёр жэл хахад тухай саг соо сугтаа эбтэй эетэй дайлалдажа, тэрэ үеын шэрүүн сагай хуби заяае хубаалдажа ябаалди даа.

1941 оной июниин эсэс багаар комиссар Башинов Баруун фронтын нэгэ частьда дайнда ороо һэн. Белоруссиин республикын зүүн хилэ багта Изнозное гэжэ тосхоной хажууда сэрэгшэдээ добтолгодо оруулаа. Эндэ болоһон хатуу шанга байлдаанай үедэ манай сэрэгшэдые дайсан хүреэлжэ, хэды бэрхэшээлтэй байдалда оробошье һаань, А. В. Башинов 800 гаран сэрэгшэдээ буутай зэбсэгтэйнь хүреэлэлгэһээ гаргаа һэн.

Сентябриин эсэс баг. Калинин город шадар ерэжэ, Москва хотые хамгаалгын хэдэ хэдэн хатуу шанга дайн байлдаануудта хабаадалсаба.

А. В. Башинов нэгэ иимэ ушар тухай хөөрэнэ. Декабриин 5-най һүни шэнэ буу зэбсэг, үбэлэй хубсаһа хунар абаад, ойро зуурахана амарая гэлсээд байбабди. Тиигэжэ байтарнай фронтын сэрэгэй Соведэй гэшүүн ерээд «зай, нүхэд, унтаха саг бэшэ, нангин хэрэгтэ хабаадалсаха болохотнай—гээд гаража ошобо. Тиигэжэ тэрэ һүни дэлхэйн хоёрдохи дайнай үеын эгээн ехэ байлдаануудай нэгэн—Москва шадарай дайн эхилээ бэлэй.

114-дэхи полкын командирай орлогшо А. В. Башинов энэ дайн байлдаанда эрэлхэг зориг гаргаһанайнгаа түлөө Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэн.

Энээнһээ хойшо Курск шадар болоһон ехэ тулалдаанда хабаадалсаа. Эндэ мүн лэ баатаршалга гаргаһанай түлөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаа. Удаань Днепр мүрэниие гаталха байлдаанда 114-дэхи полкын табиһан зорилгые онсо һайнаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө Улаан Тугай хоёрдохи орденоор шагнагдаба.

Удаань Белоруссиин 1-дэхи, 2-дохи фронтнуудай дайнай харгыгаар ябалсажа, Балтиин далайн эрьедэ илалтын һайндэрые угтаа һэн.

Данциг, Росток городуудые эзэлхэ дайн байлдаануудта хабаадаһанайнгаа түлөө нүхэр Башинов Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хоёрдохи щатын хоёр орденоор шагнагдаа.

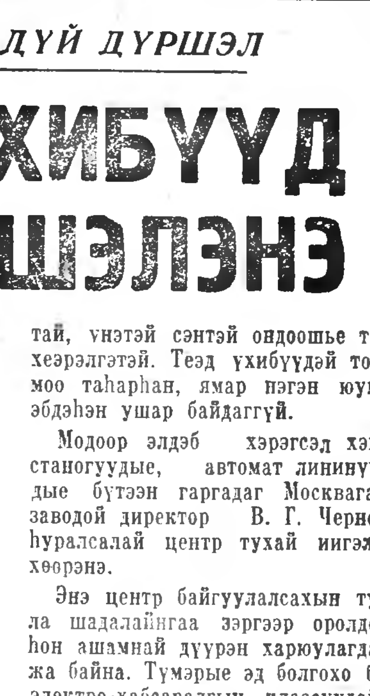
Дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр А. В. Башинов түрэл нютагаа бусажа ерээд, партийна харюусалгатай хүдэлмэридэ ажаллаһан, арадай ажахые һэргээн хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулалсагшадай нэгэн мүн. Энээнэйнгээ түлөө дайшалхы табан орденуудһаа гадна, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй.

Мүнөө Африкан Владимирович Башинов тусхайта пенсионер болонгишье haa, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг зангаараа.

О. ЦЫБИКОВ.

ХАЛАН АБАМААР ДҮЙ ДҮРШЭЛ

ҺУРГУУЛИИН ҮХИБҮҮД МЭРГЭЖЭЛ ШЭЛЭНЭ

Стенд дээгүүр табяатай зүйлнүүдые хорёод үхибүүд тон анхаралтайгаар шэнжэлэн харана. Экспонат бүхэн гоё һайханаар угалзатуулагданхай. Хажуугаарнь зэргэлээд, хэбтэһэн шэрэ, биирэнүүд арадай уран бүтээл тээшэ түрүүшынгээ алхам хээд туршагты гэжэ уряалһандал үзэгдэнэ. Уран зурааша, багша Зоя Фёдоровна Маркелова Вологдын шэдитэ бэрхэ кружеваашад тухай хөөрэхэдөө, тэдэнэй али тухай уран байһые, энэ нютагай угалзануудай орёо нюусануудые тайлбарилна, мүн зүүн оронуудай нарин гоё хээ угалзануудтай танилсуулна.

Нэгэ-хоёр жэлэй үнгэрхэдэ, энэ таһалга соо һуугааша үхибүүд өөһэдөөшье иимэ шадамар уран хүнүүд болоод байжа магад. Теэд энээнэй түлөө пэтэрүү оролдосотойгоор һураха хэрэгтэй. Тиигээл haa, мэргэжэлэй үнэмшэлгэ абажа болохо.

Бидэнэй ерээд байгаашамнай—техникумшье бэшэ, техническэ мэргэжэлэй училищишье бэшэ. Энэ хадаа Москвагай Бауманска районой ажалда һургаха үүргэтэй, һургуулинууд хоорондын үйлэдбэриин центр болоно. Хорёод гаран дунда һургуулиин аха классуудай һурагшад неделидээ нэгэ дахин бүхэли үдэртөө (6 час соо) эндэ һурахаяа ерэнэ.

Эндэхи дунда һургуули дүүргэһэн хүнүүдэй табанай нэгэ хубинь лэ дээдэ һургуулинуудта орожо, һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ. Харин олонхинь үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ эхилнэ. Тиимэһээ һургуули дүүргээгүйдөө ямар нэгэн мэргэжэлтэй танилсаһанай хэрэггүй гэхэ хүн мүнөө үгы болоо хаш. Наһанайнгаа хэрэг, мэргэжэлые зүбөөр шэлэжэ шадаагүйһөөнь, юу хэхэеэ хүсэд мэдээгүйһөөнь, шалтагаалан, тэрэ хүндэ өөртэньшье, мүн бүхы обществодо ехэ хохидол ушардаг, Энээнһээ уламжалан, нэгэ һалбарида ямар нэгэн мэргэжэлтэй хүнүүдэй үнгэрмэ олон байхадань, харин пүгөө тээнь дутаха, мэргэжэлээ һэлгэһэн дээрэһээнь, ажалһаа гаралган, оролгон олошорхо г. м. үзэгдэдэг. Шудалһан мэргэжэлээрээ наһаараашье хүдэлхэгүй хүнүүдые бэлдэхын тула ямар ехэ мүнгэ зөөри хиидэ гарадаг гээшэб. Залуушуулай мэргэжэлээ шэлэлгэдэнь туһалха хүдэлмэриин һула муугаар ябуулагдаһанһаа иимэ ушарнууд тохёолдодог.

Гэхэ зуура, бодото байдал дээрэһээ харахада, хэдэн зуугаад мянган түхэригэй сэнтэй станогууд болон бусад түхсэрэлгэнүүдые абаха мүнгэ зөөритэй һургуули байха аал? Ямар һургуули мэргэжэлдэ һургаха, һуралсалаа дүүргэхэдэнь болбосоролой аттестадтай хамта хүдэлмэришэнэй дээгүүр разряд олгохо аргатай байха хаб? Тиимэ һургуули олдохогүй. Гэхын хажуугаар Бауманска районой һургуулинууд хоорондын үйлэдбэриин центр гурбадахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнхай. Эндэ һуража гараһан табан хүн бүхэнэй дүрбэниинь шудалһан мэргэжэлээрээ хүдэлнэ.

Бауманска районой партийна организациин, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр энэ хэрэгэй эхин табигдаһан юм. Предприятиин, эрдэм-шэнжэлгын институдай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд нэгэтэ бултадаа шахуу партиин райкомдо уригдаба. Зүблөөнэй эхидхын урда тээхэнэ радиотехническэ институдай директор автобазын начальник тээшэ хандан, юун болоо гээшэб гэһэншүүгээр хараба. Электро-хабсаргалгын техникэ бүтээдэг заводой хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн баһал һургуулиин заһабари гэхэнь бээзэ гэжэ ашаархаһан янзатайгаар һургуулиин директор тээшэ харан харан һуугаа һэн.

Теэд КПСС-эй Бауманска райкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. Макеевэй хахад час соо хэлэһэн үгэнь тад ондоо зорилготой байшоо. Юу хэлээб гэхэдэ, район доторхи һургуулинуудые дүүргэгшэдэй дундаһаа мэргэжэл һайнтай хүдэлмэришэдые абаха гээ haa, районойнгоо эгээн һайн юумэнүүдые, дээгүүр мэргэжэлтэй үйлэдбэришэд — багшанарые, мүнөө сагай оньһон нарин түхеэрэлгэнүүдые һурагшадай мэдэлдэ үгэхэ. Тиихэдээ һургуули бүхэндэ үсөө үсөөгөөр тарааха бэшэ, харин тэдэниие нэгэ газарта, нэгэ центртэ байлгаха шухала. Районой арадай гэгээрэлэй таһаг методическа талаарнь хүтэлбэрилхэ зэргэтэй гээ.

Үхибүүдэй баяр, түрэлхидэй сэдьхэлээ доһолологго, райОНО-гой хүдэлмэрилэгшэдэй, предприятиин мэргэжэлтэдэй тухашаралга — эдэ бүгэдэнь шэнээр эмхидхэгдэһэн «ажалай центрэй» тохонилго ба хүгжэлгэтэйнь нягта холбоотой.

Һургаха гээл хадаа бүхы ёһо гуримаарнь һургаха хэрэгтэй. Түрүүшын хэшээлһээ бусадта жэшээ боломоор һураха шухала гэжэ үхибүүдтэ ойлгуулна. Жэшээлхэдэ,. оёдолой группын юһэдэхи классай һурагшадай урдахи стол дээрэ магазинай захиһан платиин эсхэгдээд хэбтэхэнь харагдаба.

— Һуража дүүргээд байхадаа, энэ бүдөөр иимэ плати оёдог болохот,—гээд «Москвичка» фабрикын ахалагша мастер Клавдия Андреевна Косьянчук эдээнһээ түрүүн дүүргэжэ гарагшадай оёһон плати харуулба. Тэрэ платидань «Москвичка» фабрикын фирменэ тэмдэг табяатай, 1-хэди сорт, 16 түхэригтэ гэжэ бэшээтэй.

Ажалайнь түлэгдэхэ байһые үхибүүдһээ нюунагүй. Олоһон мүнгөөрнь экскурсинууд эмхидхэгдэнэ, шэнжэлжэ, һуража байһан һалбариингаа ондоо городто байгаа һаань, тэрэ мүнгөөрөө тиишэ ошоно. Энэ «центр» ажахын тоосоондо орохые оролдоогүйшье haa, районой үгэһэн бүхы юумэнэй түлөө харюусалгатай байхаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдоно. «Центр» өөрын дүрбэн дабхар гэртэй, тэндээ электронно-тоололгын машинатай, үнэтэй сэнтэй ондоошье түхеэрэлгэтэй. Теэд үхибүүдэй тоомоо таһарһан, ямар нэгэн юумэ эбдэһэн ушар байдаггүй.

Модоор элдэб хэрэгсэл хэхэ станогуудые, автомат лининүүдые бүтээн гаргадаг Москвагай заводой директор В. Г. Чернов һуралсалай центр тухай иигэжэ хөөрэнэ.

Энэ центр байгуулалсахын тула шадалайнгаа зэргээр оролдоһон ашамнай дүүрэн харюулагдажа байна. Түмэрые эд болгохо ба электро-хабсаралгын классуудай һурагшад заводто гүрэнэй даалгаһан программын нэгэ процентыень дүүргэнэ. Ганса энэ бэшэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ, мүн мүнөөшье эндэ һуража гараһан бүлэг токарьнууд, электро-хабсаргагшад заводтомнай ерээ.

«Залуушуулай дура хүсэлые, мэргэжэл һайнтай хэды шэнээн хүнэй арадай ажахыда хэрэгтэй байһые хараада абалсан, мэргэжэл шэлэхэ хэрэгтэнь һурагшадта туһалха хүдэлмэри һайжаруулха»,— гэһэн партиин заабари КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо бэшээтэй. Ажаллажа шадаха, ажалдаа дуратай хүдэлмэришэд орондомнай хэрэгтэй.

Бауманска районой үйлэдбэриин һуралсалай центр гурбадахяа дүүргүүлжэ гаргахаяа байна гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ Москва хотын арадай гэгээрэлэй таһагаархин мэдээсэбэ. Ниислэл хотодомнай үшөө хоёр иимэ центр бии.

— Үйлэдбэриин һуралсалай дүй дүршэлые һаяар городой ондоо районуудта тарааха бодолтойбди,—гэжэ Мосгор ОНО-е даагша Г. Л. Асеев хөөрэнэ.

Л. ГРУНАУ,
ТАСС-ай корр.

Москва,
ноябрь.

ЭГДЭЛЭЙ БАТАЖАЛ

...ябуулна. Азиин хүгжэжэ ...аа оронуудта найма шахуу ...мянган гэшүүдтэй 16 коммунис ...бии юм. Тэдэнэй арба нэгэ...нь дэлхэйн хоёрдохи дайнай ...тээ тогтоһон, юһэниинь ...аар ажалладаг. Африкын сү...эн оронуудта зуугаад мянган ...дтэй 9 компарти хүдэлмэ... Тэдэнэй зургааниинь дайн... хойшо бии болоһон. Олонхинь ...аар хүдэлдэг. Урда Амери... 350 мянган гэшүүдтэй 22 ...унис парти бии. Тэдэнэй ...хинь нюусаар ажалаа ...лдаг. Гадна Ази, Аф...н хэдэн оронуудта эмхидхэ... үшөө дүүргээгүй марксис...эй коммунис бүлэгүүд бүри... юм. Эдэниие маоис хэлбэ...й «коммунис» нэрэ зүүһэн ...ионис бүлэглэлнүүдһээ илга...ха хэрэгтэй.

...оронуудта хүдэлмэришэн ...тоо, илангаяа промышлен...да үсөөн, арад зонойнь олон...хүдөө ажахыда ажалладаг. ...номическа талаар гээгдэнги, ...гөө бэеэ даагһан националь...ажахы һаяшагай байгуулжа ...эн оронууд юм. Эндэхи ком...стнуудай гол зорилгонууд ха...ргажа байгаа хүдэлмэришэн ...хүмүүжүүлхэ, таряашад ...бусад ажалшадай дунда ...уламжын хүдэлмэри ябуул...эдэнэй политическэ эдэбхи ...хэ хэрэг болоно. «Нацио...а сүлөөрэлгын түлөө тэмсэл ...орондо бодото дээрээ феодальнашье, капиталисшье мүлжэлгэтэ байгуулалтада эсэргүү тэмсэл болон хүгжэнэ», — гээд КПСС-эй XXIV съездын тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Дэлхэйн социалис байгуулалтын туһаламжын, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй, революционно болон коммунис хүдэлөөнэй амжалтануудай ашаар Ази, Африкын зарим оронуудта национально-демократическа революци гүнзэгыржэ, эдэ оронууд хүгжэлтын капиталис бэшэ замда ороо. Капиталис замаар холохоншье ошоһон зарим оронуудта жэшээнь, Инди, Цейлон, Нигери гэхэ мэтэ, энэ замые баруушааһан, социалис шэглэл шэлэхэ гэһэн эрилтэнүүд хүдэлөөн үргэдэжэ байна.

Капиталис бэшэ зам шэлэһэн оронууд 10 миллион тухай дүрбэлжэн километр газар дайдатай, зуугаад миллион хүн зонтой. Эдэ оронуудай ударидагша марксис үзэл сурталтай бэшэшье haa, Советскэ Союзай Зүүн зүгэй республикануудай, Монголой Арадай Республикын капитализмые алгасан социализмда ороһон дүй дүршэлые шэнжэлдэг, өөһэдынгөө оронуудта хэрэглэхые оролдодог болоо. Тэдэниие революционно демокрадууд гэбэл тааараха.

Коммунис партинууд хадаа эдэ революционно демокрадуудтай үгэеэ ойлголсоод, тэдэнэй демократическа, империализмда эсэргүү, түрүү үзэлтэй хубилалтануудые дэмжэдэг. Жэшээлхэдэ, Чилиин, Индиин, Цейлоной, Сириин коммунис партинууд. Тиихэ зуураа өөрынгөө марксистско-ленинскэ гол шэглэл алдангүй, социалис байгуулалтын хараа бодомжо хазагайруулангүй ажаллаха гээшэ тон шухала. Энээн тухай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнүүдэй документнүүд соо онсолон тэмдэглэгдэһэн байха.

Уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй гурбан ехэ хүсые марксизм-ленинизмын, интернационализмын үндэһэ һуури дээрэ элсүүлэн, илалта хангаха хүсэн хадаа дэлхэйн коммунис хүдэлөөн болоно. Энэ харюусалгатай үүргээ дүүргэхын тула коммунис хүдэлөөн хадаа нягта нэгэдэлтэй байха, элдэб ревизионис үзэлнүүдтэй эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ, марксизм-ленинизмын арюун сэбэр һургаалые сахиха, тэрэниие творческо ёһоор улам хүгжөөхэ ёһотой юм.

Баруунай болон «зүүнэй» ревизионизмтай, национализмтай тэмсэхэ гээшэ коммунис хүдэлөөндэ тон шухала удхатай гээд КПСС-эй XXIV съезд, бэшэшье коммунис партинуудай съезднүүд, коммунистнуудай уласхоорондын зүблөөнүүд онсолон зааһан юм.

Баруунай болон «зүүнэй» ревизионизмын эшэ үндэһые багша Ленин элитээр харуулһан байдаг. Энэнь буржуазин үзэл бодолой хүдэлмэришэнэй, коммунис хүдэлөөндэ нэбтэрэн ороһон ушар болоно. Нүгөө талаһаа, жэжэ буржуазин үзэл бодол хүдэлмэришэдэй зэргэдэ шурган ороод, тэдэнэй дунда, коммунис партида дэлгэрһэнһээ «зүүнэй» ревизионизм гарадаг. Хоюулаа марксизм-ленинизмдэ тон харша, хүдэлмэришэнэй болон коммунис хүдэлөөнэй хорото дайсад гээшэ. Коммунизмда эсэргүү тэмсэлдэ эдэ хоёр ревизионис үзэл бэе бэедээ туһалдаг, ябан ошонгоо ганзагаяа нэгэдүүлдэг хуулитай.

Маогой ревизионис бүлэг мүнөө үедэ коммунис хүдэлөөндэ эгээ ехэ һаад хэжэ байна. Энэ бүлэг үнэндөө социалис оронуудай бата нэгэдэл эбдэжэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаал һуларуулжа, ангиин дайсад — империалис буржуазида туһа хүргэнэ гээшэ.

Зарим коммунис партинуудта бии болоһон ревизионис этэгээдүүд болон бүлэглэлнүүд — Францида Гароди, Австрида Фишер, Венесуэлэдэ Петков, Италида «Манифест» гэһэн бүлэг — партиһаа намнуулаад, буржуазин туһамаршад болоод хусалдажа байдаг.

Ревизионизм гээшэ хэдышье элишэлэгдээ, хэдышье сохигдоо haa, хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөнэй, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй тон аюулта дайсаниинь мүн. Тиимэһээ тэрээнтэй хэдэг тэмсэл хадаа коммунис партинуудай бэелүүлхэ шухалын шухала хэрэг байһан зандаа.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэл Советскэ Союзай болон бусадшье коммунис партинуудай угаа ехэ оролдолгын ашаар марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури дээрэ батажажа, бэхижэжэ байна. Саашадаа улам батажахань найдамтай.

Б. МИТУПОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Хани барисаанай барилганууд

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Түргэн урасхалта Тяй мүрэнэй адагта Советскэ Союзай туһаламжаар Тхакба гэжэ электростанци баригдажа байна. Индохитадта эгээл томонуудай нэгэн болохо энэ электростанциин ашаглалгада угтэхэдэ республика промышленность болон хүдөө ажахыдаа үшөө ехэ электрын хүсэ хэрэглэхэ аргатай болохо юм. Энэ ГЭС-эй водохранилищиһаа арба мянган гектар тарялангай газар уһалагдаха.

Эндэхи үргэн ехэ барилгын талмай дээрэ Вьетнам нүхэдтэйгөө хамта Совет мэргэжэлтэд хүдэлнэ. Барилгашад Харьковай турбина, Ленинградай «Электросила» заводой генераторнууд, «Сибтяжмашай» кранууд, Москвагай трансформаторнууд болон бэшэшье шэнэ шэнэ оньһон техникээр хангагданхай. Һаяхан барилгашад нэгэдэхи турбинаяа ашаглалгада үгөө. Мүнөө хоёрдохинь хабсаргагдажа, гурбадахинь хабсаргалтада бэлдэгдэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тхакба ГЭС-эй барилгын талмай.

ТАСС-ай фотохронико.

SPORT Спорт LE SPORT

ЭРХИМҮҮД ТОДОРБО

Баскетболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй спортын байшан соо табан үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ.

«Буревестник» команда эрхим һайнаар наадажа, нүгөөдүүлээ хүнгэхэнөөр шүүгээ. Электро-табло дээрэ бэшэгдэһэн тоонууд энээниие эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ: «Буревестнигэй» нэгэдэхи команда «Забайкалец» клубай командые 67:52, «Урожай» командые 53:20, «Буревестнигэй» хоёрдохи командые 77:32 тоотойгоор шүүһэн байһа юм.

«Труд» бүлгэмэй эхэнэрнүүдэй команда «Локомотив», ЛВРЗ-гэй спортын клубай, «Спартак» командануудтай уулзахадаа ядамаггүйхэнөөр шүүжэрхёо.

Эрэшүүлэй команданууд хоёр бүлэгтэ хубаараа. «Труд» (пёдондо жэлэй чемпион), «Буревестник», «Забайкалец» гэжэ спортын клуб, «Восток» командануud — нэгэдэхи бүлэгтэ, «Локомотив», «Урожай», «Спартак» республикын хүүгэдэй спортын һургуулиин команда хоёрдохи бүлэгтэ ороһон байна.

«Забайкалец» клубай команда республикымнай бэрхэ командануудай тоодо оролсодог. Тэрэ «Буревестник» командатай наадахадаа, 60:58 тоотойгоор шүүгээ.

«Спартак» хоёрдохи бүлэгэй бүхы командануудые илажа, түрүү һуури эзэлээ.

Өөһэд өөһэдынгөө бүлэг соо нэгэдэхи, хоёрдохи һууринуудые эзэлһэн эрэшүүлэйшье, эхэнэрнүүдэйшье командануд республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө болоһон шанга тулалдаанда хабаадалсаа.

«Труд» — «Буревестник» (нэгэдэхи команда) командануудай баскетболистнуудай хоорондо болоһон түрүүшын 20 минутын наадан 38:36 тоотойгоор дүүрэбэ. Илаха гэһэн урма зоригтойгоор наадаһан «Труд» команда 78:74 тоотойгоор хоёрдохи шатада шүүжэ, Буряадай 1971 оной чемпион болоо.

Эрэшүүлэй командануудай дундаһаа «Забайкалец» клубай баскетболистнууд энэ жэлдэ һайнаар наадаа. Иигэжэ эрэшүүлэй командануд сооһоо тэдэнэр республикын 1971 оной чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Түрүү һуури эзэлэгшэд Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй дамжуулгын шангуудта, Хүндэлэлэй грамотануудта хүртөө.

Н. ИВАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нааданай үе.
В. ПЛУТТ тэгшын фото.

ДҮЙ ДҮРШЭЛӨӨ АНДАЛДАБА

Яхадай АССР-эй хүдөө ажахын техникумэй багшанар Л. Н. Саморцев, В. В. Бубенчикова гэгшэд хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг Буряадай техникум һаяхан ерэжэ, дүй дүршэлөө андалдаһан байна. Тиигэхэ зуураа, шубуу үсхэбэрилдэг «Южный» гэжэ фабрика, Ивалгын «Байгал» гэжэ туршалгын ажахы, нарин сэмбын фабрикын ажал хэрэгтэй танилсаһан байха юм.

Манай ниислэл хотын шэмэг болохо оперо, баледэй театр, түүхын музей, «Дружба» кинотеатрые айлшад һонирхон хараа.

Техникумдэ болоһон багшанарай зүблөөн дээрэ Яхадай болон Буряадай багшанар һанамжануудаа хэлэжэ, дурасхаалай бэлэгүүдые барилсаа.

М. МЕДОВАЯ.

ХААНАШЬЕ ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР

Ивалга тосхоной гурбан дабхар шулуун байшангуудай нэгэн соонь хүгжэмэй һургуули нээгдээ. Энэ намарһаа хойшо хамта 70 шахуу хүбүүд, басагад эндэ хүгжэмдэ һуража эхилһэн.

Эдир багашуулые хүгжэмдэ һургадаг багшанар тухай хэлэлтэй. Жэшээнь, Нина Цыденовна Цыреторова фортепьяно заана. Дүршэл ехэтэй энэ багша анхан Хэжэнгын аймагта ажаллажа байхадаа «Ургы» гэжэ дуушадай хоор эмхидхэлсэһэн байгаа.

Удаань Баргажанда, Яруунада нээгдэһэн хүгжэмэй һургуулинуудта хүдэлмэрилөө, һуралсалайнь хэрэг эмхидхэлсэһэн. Бүри һүүлдэ Ново-Селенгинскын хүгжэмэй һургуулида хүдэлжэ байхадаа, оюун бэлигтэй залуушуулһаа «Сэлэнгэ» гэжэ дуу, хатарай ансамбль бии болгоһон юм. Тэрэнь республикын уран һайханай бүлгэмүүдэй харалга дээрэ шалгаржа, магтаалда хүртэһэн байна.

В. ПЕТРОВ.

1971 ОНОЙ ФУТБОЛОЙ ДҮНГҮҮД

Табсан өөдэ абирха гээ һаа...

Энэ мэдээсэл, юундэшьеб даа, һаял шэнгеэр һанагдадаг. «Нютагай «Зауралец» командатай уулзахадаа, манай «Сэлэнгэ» наадаяа тэнсэлгээр дүүргээ» гэһэн телеграмма хабарай түрүүшын хараасгай мэтэ Курган хотоһоо угтагдаа бэлэй. Теэд тэрэ гэһээр аяар зургаа һара үлүүтэй саг үнгэршэбэл даа. Аяар хахад жэл!

Һанана бээзэт, апрелиин 28-да Сибириин, Хойто Казахстанай стадионуудай ногоон талмай дээрэ футболно судьягай түрүүшын жэмбүүр зэдэлээ һэн. Тэрэнһээ хойшо зургаа һарын турша соо нэгэдэхи зэргын класста орохын тула манай зургаадахи зонын 20 команда нэгэл путёвкын хойноһоо аһан шадалаараа оролдоо һэн шуу. Зүгөөр энэ путёвкые «хармаандаа оруулхынгаа» урда тэдэ зоно соогоо мүрысөөнэй таблицын эгээл дээдэ табсанда гараад, үшөө зононууд хоорондын түгэсхэлэй тулалдаанда эрхимлэхэ ушартай байгдаа. Футболой иимэ олон «дабаануудые» дабажа шадаагүй һаа, хойто жэлдэ «А» классайнгаа хоёрдохи бүлэгтөө үлэһэмни һайн гэжэ зальбаралтай ха. Энэ жэлэй «Вулкандал» Петропавловск-Камчатский) адляар наадабал, ямар дабшалта байба гээшэб.

Яахаб, «Вулкан» гансаардаагүй. Нэгэ бишыха дээрэшье һаа, тэрэнэй хажуугаар «Зауралец», «Дзержинец», «Металлург» гэхэ мэтэ командануд шэргүүсэлдээ. Хүршэ Эрхүүгэймнай «Аэрофлодшье» тэдэнһээ холо ниидэжэ ошоогүйл даа. Сибириин томо томо городууд гэжэ суурхаһан Новосибирскын, Эрхүүгэй футболистнууд иигэжэ урагшагүйдэхэдөө яажа «үхөө юм» гэжэ заримдаа һанахааршье бологшо бэлэйл. Хайшан гэхэб даа, спортын зол, хуби талаан тэдээндэ айлшалбагүй, богоһыень дайрабагүй ха юм.

Зарим уншагшад һанажа магад: ихэдээ яаба-хэзэб гээшэб, түрүүлэн һайшуул, бэрхэшүүл тухай бэшэдэг, тэдэниие магтадаг юм бэшэ гү? Харин һүүлээрнь абаад, оро-бодогүй урбуулжа, худхуулжа мэдэнэл.

Үгы, эндэ бидэ журналистикын жама ёһо хубилгахаа, бэежэһэн заншалыень ондоо болгохоо огто һанана бэшэбди. Хүсэһэн хүсэлнай юуб гэхэдэ, футболно жаргалай үүдэ татахын, чемпионой медальда хүртэхын тула ямар олон «дабаа» дабажа гараха, эрхим бэлэдхэлтэй альпинист мэтэ унандуһангүй тэрэнэй хяра өөдэ абирха гэшэ хүндэтэйшье һаа, ямар ехэ бэрхэшээлтэйб гэжэ харуулхаяа һанаһан байгаабди.

Зай, манай зургаадахи зоно, соогоо Семипалатинскын «Спартак» эрхимлээ гэжэ уншаһан, дуулаһан байгаа ёһотойт. «А» класай нэгэдэхи зэргын командануудай тоодо орохын тула тээсгэн, ноябриин нэгэдэхи хахадта, Сочи хотодо түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаа һэн. Эндэ Перминиин «Звезда», Нальчигай «Автомобилист», Смоленскын «Искра», Липецкын «Металлург», Семипалатинскын «Спартак» гэжэ командануд хаба шадалаа, тактика, техникээ харуулжа, шанга тулалдаа хээ һэмнай. Мүрысөөнэй эсэстэ «Звезда» бултыень илажа, Россиин Федерациин чемпионой алтан медальда хүртөө. «Автомобилистын» наадагшадта — мүнгэн медальнууд, «Искрын» футболистнуудта бронзо медальнууд барюулагдаа. «Звезда» «Автомобилист» хоёр ерэхэ жэлдэ «А» классай нэгэдэхи бүлэгтэ наадаха эрхэтэй болонхой. Харин энэ бүлэгтэ орохо гурбадахи путёвконь һаяын үдэрнүүдтэ эзэеэ олобо ха юм. Энэ путёвкын түлөө Смоленскын «Искра» Украинын зонын чемпион «Кривбасс» хоёр хоорондоо хоёр удаа уулзаһан.

Түгэсхэлэй энэ уулзалгада бираагүй «Спартак» 1972 ондо үнөөхил хоёрдохи бүлэгэйхидтээ наадаха хуби заяатай байба. Үшөө тиихэдэ Кемеровэй «Кузбасс» гэжэ команда энэ жэлдэ «А» классай нэгэдэхи бүлэгтэ наадаһанаа хойто жэлдэ баһал хоёрдохи бүлэгтөө бусажа ерэбэ. Ушарынь гэхэдэ, нэгэдэхи бүлэг соогоо һүүлшын табан һуури эзэлһэн командануд дүримэй ёһоор тэндэһээ түригдэхэ ёһотой байгаа.

1971 ондо Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, Казахстанай зоно соо эрхимлэһэн табан командануд гэхэдэ, «Спартагай» удаа «Томлес», Хабаровскын СКА, Красноярскын «Автомобилист», Омскын «Иртыш» болоно. Харин манай «Сэлэнгэ» эдэнэй удаа зургаадахи һуури эзэлээ. Улаан-Үдын футболистнар ,тэдэнэй ахалагша тренер Г. М. Недельkин урдаа иимэ зорилго табиһан юм: зургаа һарын туршада үнгэргэгдэхэ спортын шанга байлдаанда эрхэ бэшэ түрүүшын табан командануудай тоодо оролсохо. Теэд түгэсхэлэй таблица дээрэ зургаа гэһэн тоо аржынхай байгаа гэхэ гү, али зориһондоо хүрэхынь тула сэлэнгынхидтэ нэгэл табсан «хүндэлдэшоо» бшуу. Хэрбээ манай командын энэ жэлэй наадые бүхы дээрэнь абаад харабал, шүүмжэлхы ёһоор сэгнэбэл, муу бэшэ сэгнэлтэ табилтай. Һая наашыншье зоно соогоо зургаадахи һуури эзэлээгүй бшуу. Тобшоогоор хэлэбэл. 1971 он Буряадай футболдо яһала обёормоор сараа үлөөбэ гээшэ ха. Республикымнай футболдо дуратайшуул, «Сэлэнгын» таланар өөһэдынгөө командын түйлаһан үрэ дүнгөөр сэдьхэлээ ханангн ёһотой гэжэ һанамаар. Энэ хадаа юрэнхы һанамжа.

Ямар ушарһаа Улаан-Үдын команда нүхэд ёһоной эбсэшэгүй энэ мүрысөөндэ бараг гарасалдаба хаб? Шалтагааниинь юун бэ? Эдэ мэтын асуудалнууд хүнүүдые мүн лэ һонирхуулдаг байна. Нэн түрүүн, юун гэжэ хэлэлтэйб? «Сэлэнгэ» командын гэшүүд яһала таарижа, бэе бэедээ дадажа наададаг, нааданай үеын хуби бүхэнинь гэхэ гү, али хамгаалагшад, тэдээндэ туһалагшад, добтологшод өөһэд хоорондоо «ойлголсожо» наададаг болоо. Тиигэжэ командын добтолхы шэнжэнь хараа байса һайжараа, нааданайнь зураг, ондоогоор хэлэбэл, хэлбэри түхэлынь жэшээгүй һонирхолтой болоо гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлхэдэ, талмай дээрэ хойно хойноһоо һубарилдан наададаг, мүн хоорондоо таһаршагүй холбоотой хамгаалагшадта туһалагшад болон добтологшод бэе бэеэ һэлгэлсэжэ байгаад, нааданайнгаа гурим байгуулдаг болонхой, энэнь һүүлэй үеын һонирхолтойшье, дэмжэмээршье зүйл гэжэ һанагдаха байна.

Үшөө нэгэ һайн үзэгдэл гэхэдэ, манай олонхи футболистнуудай техникэ, хаба шадабаринь нилээд һайжараа. Үнгэрэгшэ сезондо Ю. Калашников, Н. Дорофеев, Ю. Самсонов, В. Чикачев болон бусад нүхэд ехэ ухаансараар бодомжотойгоор наадажа, нэрэдээ хүрэмөөр футболистнар байһанаа алгадгүй батадхаа. Манай түрүү футболист Ю. Калашников, жэшээнь, энэ хахад жэл соо 10 бүмбэгэ сохижо оруулһан байха юм.

Гэхэтэй хамта, «Сэлэнгэ» командамнай хабарһаа эхилээд, намар болотор нэгэ жэгдээр, магтамаар наадаа гэжэ огто хэлэнэгүйбди. Зарим үедэ командамнай «бүдэрөөдшье» үзөө. Эндэ гансал эрилтэ һуладаа, багадаа гэхын аргагүй. Эндэ мүн лэ журам һулашаг, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бирагүйшэг байһан. Үнгэржэ ерэхэдээ зарим футболистнар спортын журам бүдүүлигээр эбдэһэн юм. Энэл ушарһаа Изюмцев, Бабич, Аккуратов гэгшэд командатаяа хахасаха баатай болоо һэн. Иимэ баримтануудай үзэгдөөгүй һаа, «Сэлэнгын» амжалта бүришье ехэ, тобойможо байжа магад һэн.

Нэгэ иимэ, һанахада, ехэ таатай ёһо заншал спортдо бии гээшэ ха. Мүнөөдэрэйнгөө амжалтаар дашуураад, үглөөдэр тухайгаа мартажа болохогүй гээд хэлсэдэг. Энэ дэмы бэшэ. Хэдэн футболистнартаа «баяртай» гэжэ хэлээд байхадаа, «Сэлэнгэ» хаанаһаа шэнэ наадагшадые абаха зэргэтэйб? Ондоо городууд тээшэ харалтай гү? Али өөрынгөө түлөөлэгшые «бэдэрэлгын» даалгабаритайгаар тиишэ ябуулалтай гү? Иимэрхүү хараа шугам бидэндэ таарахагүй, бидэ ондоо харгыгаар ябаха зэргэтэйбди гэжэ һанагдаха байна. Энэ харгы гэхэдэ, өөһэдынгөө нютаг соогоо, республика соогоо бараг футболистнарые бэлдэхэ шухала. Бэлдэхэ хэрэгтэй. Нютаг зон сооһоо, үндэһэн яһатанай түлөөлэгшэдэй дундаһаа бэлдэхэдэ яанаб, хэн боли гэнэб?! Энэ асуудалда республикын физкультура ба спортын комитет, комсомолой комитедүүд анхарха аабза гэжэ найдалтай. Тиихын тула колхоз, совхозуудта, һургуулинуудта, предприяти, болон эмхи зургаануудта эдиршүүлэй футбол үргэн лэ дэлисэтэйгээр хүгжөөхэдэ хэн һаалта хэнэб?!

Юрэдөө энэ асуудал тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэхэ болоо һаа, бага бэшэ саг, бэшэхэ гээ һаа, бага бэшэ саарһан хэрэгтэй болохо байха. Тиимэ һэн тула энэ хэлээшээрээ дүүргэе.

С. БИЛЬЧИРОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ГДР-эй АРАДАЙ ПАЛАТАДА

В. Штофой мэдүүлгэ

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй Арадай палатын заседани дээрэ ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф правительственнэ мэдүүлгэ хэбэ. Европо түбидэхи шахардуу байдалые һуларуулалга, энэ түбидэ амгалан байдал ба аюулгүйе хангалга. тиин Европые амгалан ёһоной харилсаа холбоотой түби болгохо зорилгые бэелүүлгэ хадаа ГДР-эй гадаадын политикын гол зорилго гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Энэ зорилгые бэелүүлхэ арга нүхэсэл хадаа элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо амгалан ёһоор харилсалгын гол ёһонуудые бэелүүлгэ болоно гээд В. Штоф мэдүүлээ. ГДР-эй правительство Европодохи аюулгүйн ба харилсаа холбооной асуудалаар зүблөө зарлалгые шууд дэмжэнэ. Иимэ зүблөө үнгэргэлгэ Европодо аюулгүй ба харилсаа холбоото байдал хангалгын найдамтай эхин алхам болохо һэн.

Советскэ Союзтай ба бусад социалис оронуудтай аха дүүгэй холбоос саашадань бэхижүүлгэ шухала удха шанартай гээд Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ онсолон тэмдэглээ. ГДР хүсэ хэрэглэхэһээ, хүсэ хэрэглэхэбди гэжэ занаалгаһаашье арсана, Европын гүрэнүүдэй мүнөө байгаа хилэнүүдые эсэслэн мэдэрхын түлөө, буу зэбсэг хураалгын асуудалаар бүхэдэлхэйн конференци, тэрэшэлэн Европодо буу зэбсэг ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооxын түлөө дуугаа үгэнэ гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ тэмдэглээ. Бүхы гүрэнүүдтэй дипломатическа ёһоной харилсаа байгуулхаар бэлэн байһанаа ГДР-эй правительство мэдүүлнэ.

ФРГ ГДР хоёрой харилсаан тушаа тогтохо зуураа, эдэ хоёр гүрэнэй хоорондо ямаршье «Германиин дотоодын харилсаан» байха ёһогүй гээд В. Штоф тэмдэглээ. Эдэ хоёр гүрэнэй хоорондо уласхоорондын хуули гурим үндэһэ болгоһон харилсаанууд байха, байха ёһотойшье.

ООН-до ба тэрэнэй тусгаарлагдаһан эмхинүүдтэ ГДР-ые абаха шухала гэжэ В. Штоф зааха зуураа, империализм ба колониализмда эсэргүүгээр, национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа ба эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ байгаа гүрэнүүд болон арадуудтай ГДР-эй һаналаа нэгэдэжэ байһые гэршэлээ. Араб оронуудта эсэргүүгээр Израилиин ябуулжа байгаа ээрхэг түримхэй политикые шууд буруушаажа, Зүүн Пакистанда тохёолдоһон байдалые амгалан ёһоор гуримшуулха хэрэгые дэмжэжэ байһанаа элирхэйлээ.

Удаань В. Штоф ГДР-эй правительствын дотоодын политическэ зорилгонууд дээрэ тогтоо. Тэрэ СЭВ-эй ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнээ. Тэрэшэлэн СЭВ-эй гэшүүн оронуудай баталан абаһан социалис холбооной комплексно программые дэмжэжэ байһанаа элирхэйлээ.

ГДР-эй правительство СЕПГ-гэй наймадахи съездын шии... бэринүүдые эбсэшэгүйгөөр а... байдалдаа нэбтэрүүлхын тү... хүсэ шадалаа гамнахагүй г... В. Штоф түгэсхэлдөө мэдүүл...

В. Штофой хэлэһэн ү... һүүлээр правительственна... дүүлгые зүбшэн хэлсэлгэ б... жо, тэрээндэ бүхы фракцинуу... түлөөлэгшэд эдэбхитэйгээр ха... даа. Арадай палата правит... ственна мэдүүлгые нэгэн дуу... дэмжээд, Министрнүүдэй Сове... Түрүүлэгшын палатын үзэмж... табиһан ГДР-эй правительств... бүридэлые батала.

ГДР-эй Министрнүүдэй Со... дэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи... логшоноороо Х. Зиндерман... А. Нойман, Гадаадын хэрэгүү... министрээр — О. Винцер. ... циональна оборонын министр... Г. Гофман гадаалын эконом... ска асуудалай талаар министр... Х. Зелле томилогдоо.

Индохитадай фронтнууд дээрэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлтын хүсэнүүд октябрь һарын туршада Меконг мүрэн шадарай нютагуудта болоһон байлдаануудай үедэ 4 мянга гаран солдат ба офицерые хүлһөөнь буулгаа, 25 вертолет гэмтээгээ, буудан унагаагаа, 15 катер галдажа, шэнгээгээ, сэрэгэй 8 машина үгы хээ, 200 гаран элдэб түхэлэй буу зэбсэг буляан абаа. Энээн тухай Сүлөөрэлгын хэблэлэй агентство мэдээсэнэ.

Кхмерекэ информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Пномпень шадар Камбоджын патриодууд дайсадай 70 солдадые үгы хэбэ.

Индира Ганди үгэ хэлэбэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Дели хотын эрдэм шэнжэлгын хүдөө ажахын институдай дэргэдэ мүнөө үеын ядерна шэнжэлгэ хэхэ лаборатори нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, газар хадаа тэрэниие элдүүрилдэг хүн зоной гарта орохо ёһотой гэжэ Индиин премьер-министр Индира Ганди мэдүүлээ.

Эрдэм наукын шэнэ туйлалтануудые хэрэглэн хүдөө ажахын һалбарида шэнжэлгэнүүдые хэлгэ ба газарай реформо үнгэргэлгэ Индиин хүдөө хүн зоной ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ зорилготой хубилалтануудаймнай таһаршагүй нэгэ хубинь гэжэ И... дира Ганди онсолон тэмдэг... Газаргүй таряашадта газар ... жуулан үгэхэ хэрэгтэ һаад ... феодал ёһоной этэгээдүүдые ... мьер-министр эрид шууд ш... жэлээ.

Фидель Кастро Чилидэ байһаар

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилиин эхэнэрнүүдэй эмхинүүдэй ураалаар «Санта-Лаура» стадион дээрэ митинг болобо. Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн Фидель Кастро Чилидэ боложо байгаа революционно хубилалтануудта эхэнэрнүүд ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэмдэглээ.

Удаань премьер-министр Кубын эхэнэрнүүдэй ниитын хэрэгүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байһан тухай хөөрөө.

Үгынгөө түгэсхэлдэ Фидель Кастро арадай нэгэдэлэй правительствын урда байгаа орёо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хүсэ шадалаа элсүүлхыень Чилиин эхэнэрнүүдые уряалаа.

БЕЛЬГИИН ОЛОНИИТЫН БУРУУШААЛГА

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). Бельгиин ниислэлэй түбтэ фашизмда эсэргүү олониитын хабаадалгатай митинг болобо. «Фашизм һүнэг!», «Фашизм дэлгэрхэгүй!—иимэ плакадуудые бариһан политическэ, профсоюзна ба ниитын 40 гаран эмхиин түлөөлэгшэд эндэ суглараа. «Итальян социальна хүдэлөөн» гэжэ фашис ёһоной партиин секретарь Дж. Альмиранте гэгшын Брюссель ерэлгые буруушаалгада зорюулагдан энэ митинг эмхидхэгдээ юм.

Олониитын элитэ ажал ябуулагша, эб найрамдалай бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй гэшүүн Изабелла Блюм гэгшэ митинг дээрэ үгэ хэлээ.

ИНДИИН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

ДЕЛИ. (ТАСС). Зүүн Пакистанай Балургхата район шадар, Индо-пакистанай хилэһээ оройдоол 3—5 километрэй оршондо, ноябриин 27-һоо хойшо Пакистанай ба Индиин сэрэгүүдэй хоорондо тулалдаанууд боложо үргэлжэлһөөр гэжэ Индиин правительствын тусхайта түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Баруун Динаджпур округой хилэ шадархи хүн зоноор олон Индиин һуурин газарнуудаа Пакистанай талын ехэ буугаар удаан саг соо буудаһанһаань уламжалан, бэеэ хамгаалха зорилготойгоор Индиин сэрэгүүд Зүүн Пакистанай хилые дабаха баатай болоо.

Балургхата район шадархи тулалдаануудта Пакистанай тала танкнуудые хабаадуулна гээд Индиин түлөөлэгшэ мэдээсээ.

Банкнууд гүрэнэй мэдэлдэ ороно

ЛИМА. (ТАСС). Перугэй правительствын гаргаһан декредэй ёһоор, энэ ороной эрхэтэдэй хубиин банкнуудай мүнгэ зөөриин 80 процентнь хоёр һарын туршада гүрэнэй мэдэлдэ орохо байна.

Ерээдүйн сагта Перудэ шэнэ банкнуудые байгуулха хэрэг тус декредээр мүн хараалагдаа.

Англиин премьер-министрэй мэдүүл...

ЛОНДОН. (ТАСС). А... өөһэдынгөө сэрэгүүдые Хойто ... ландиһаа гаргаха хүсэлгүй ... Англиин премьер-министр ... мэдүүлээ. Хойто Ирландиин ас... далаар общинануудай палата ... болоһон үгэ хэлэлгын түгэсх... Хит энэ мэдүүлгээ хэһэн ба... Ирландиие нэгэдүүлхэ тухай ... налые премьер дахин буруу... жа, эндэ тохёолдоһон байда... гуримшуулхын тула Хойто ... ландида «хүсэ хэрэглэлгые ү... хаха» шухала гэжэ хэлээ. «... хэрэглэлгые усадхаха» гээшэм... католик шажантанай эрхынгээ ... лөө тэмсэлые хүсөөр даралта ... болоно.

Хойто Ирландида правит... ствын ябуулжа байгаа полити... буруушааһан лейбористнуудай ... золюциие общинануудай пала... консервативна үзэлтэй ехэнхи ... бинь 293 дуугаар буруушаа... 259 хүн лейбористнуудай резо... циие дэмжээ.

Хари гүрэнүүдэй, нэн түрүүн Америкын компаниinуудта эсэргүү забастовконууд Венесуэлэдэ болобо. Забастовкодо «Гудьир» компаниин шинэ заводой олон мянган хүдэлмэришэд илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадаа. Тэдэнэр Америкын концернһээ сагһаа гадуур хүдэлмэриин түлөөһэ баталагдаһан ажалай хэлсээнүүдые сахихыень эрилтэ табиһан байна. «Креол петролеум корпорейшн» болон «Шеел» компаниинуудай хэжэ байдаг элдэб худхаа хуймаануудта эсэргүү нефтяннигуудай тэмсэл мүн лэ үргэлжэлһөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Каракасай ажалшадай демонстраци.

ТАСС-ай фотохронико.

Бүгэдэ ниитын забастовко

РИМ. (ТАСС). Ажахын б... һалбаринуудай түлөөлэгшэд ... лан хотодо бүгэдэ ниитын 3 ... сай забастовко үнгэргөө. Тэр... дэ фабрика ба заводуудай хү... мэришэд. барилгашад. гүрэнэ... хинүүдэй алба хаагшад. т... спортын хүдэлмэрилэгшэд. ... ба дунда һургуулинуудай ... дентнүүд, һурагшад хабаадаа.

Бүхы ажалшадта хүдэлм... олгохо, хойшолуулашагүй ... циальна реформонуудые ... юумэнэй үнэ сэнгэй ургалгые ... соохо тухай эрилтэ тэдэнэр ... бяа.

Миланда болоһон бүгэдэ ни... забастовкые ороной гурбан ... профсоюзна нэгэдэлнүүд сүм... жээ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэлтэ — бүгэдэ арадай хэрэг» — гэһэн ниитэ гаршаг доро ажахынуудһаа информацинууд. П. Бурмакинай фоторепортаж. ТАСС-эй һүүлэй һонинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Үглөөдэрэйхиеэ харaалан» — В. Алешинагай статья. Хүдөө ажахын шэнжэлэл. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Сэсэрлигээр бүрхөөгдэхэл Хушуун-Үзүүр» — Д. Дамбаевай статья. Ажалшадай бэшэгүүдһээ. Наука техникын һонинууд. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Уран һайханай эхин» — О. Меркулов, А. Истомин гэгшэдэй фоторепортаж. Элдэб һонинууд.

18.00 — «Вуз! Вуз! Вуз!», «Шлиссельбург — государева тюрьма» гэһэн киноочеркнууд. 18.40 — «Царевна-лягушка» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильм. 19.20 — телепанорама. 19.40 — «Байгаалиие хамгаалга — бүгэдэ арадай хэрэг» гэһэн дамжуулга. 19.50 — концерт. 20.10 — хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 20.50 — «Экран» гэһэн телевизионно суглуулбари. 21.50 — «Обратной дороги нет» гэһэн уран һайханай телевизионно фильмын 3-дахи серинь харуулагдаха. 23.00 — республикын һонин. 23.10 — концерт.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 Н-02556. Заказ № 1123